

PREPIH

20 OD JAVNOSTI ODVIŠEN ČASOPIS
91 18. DECEMBER 1991, CENA 40 SLT

**KOROŠCEM:
DELOVNO, SREČNO NOVO LETO
IN VESEL BOŽIČ!**

ŠTUDENT NAJ BO ?

Ali bodo ovce kdaj spoznale, da so z demokracijo spremenile klicaj v gornjem naslovu v vprašaj, je seveda hudo kočljiv dvom. Kočljiv, ker so ovce sicer potrdile, da so ovce, ostaja pa odprto, ali je dogajanje, ki je bilo usodno za usodo klicaja, demokracija, ali pa morda samo blejanje, ki so ga ovce tako imenovala. Ze bežen sprehod po najnavečji laži (statistiki) bi moral namreč ovce prepričati, da so se nekje v svojem blejanju uštele in da pravzaprav niti ne vedo, kaj počnejo. Jagnjeta so prepustile zakonu divjine in borne paše.

V deželi na ovčji strani Alp je tako poleg JESTITRAVO uzakonjena tudi dolžnost me-

tanja nemočnih jagnjet v prepade, kajti bilo je nujno z demokracijo (ali blejanjem, kot se zdaj stvar kaže) odpraviti uzakonjeno enakost jagnjet pred oblastjo in Bogom. Trop, ki se je šel še pred dobrim letom jagnjetizem in dal vsakemu jagnjetu vsaj teoretično možnost, da zraste v šolano ovco, če že ne kar v ovco z zvoncem, je nenadoma pokazal svojo očitno zatrto plat gobca in ločil jagnjeta v perspektivna in ona, ki jim v statističnem izračunu dohodkov njihovih staršev piše, da ne bodo nikoli niti šolane ovce, kaj šele, da bi hodile po svetu z zvoncem okoli vratu. Prav jim je, ovcam!

Tako je vsaj za trenutek (očitno bo trajal več kot trenutek) obveljalo, da polnomastne ovce, ki so bliže pravemu koritu in jim ta prednost izboljšuje statistične možnosti preživetja ter ovce, ki za to znajo poskrbeti z divjim lovom na preostalo travo na ovčji strani Alp, rojevajo avtomatično za šolanje spočeta jagnjeta, ostala, spočeta iz gole ovčje ljubezni, bodo pač obsojena na neukost, zvončkom pa bodo lahko le, veselo skakljajoč, sledila. Do prihodnjih volitev, ko bo blejanje še glasnejše, klicaji pa bodo še bolj redko blago. Seveda, če jih do takrat demokracija celo z zakonom ne prepove.

-bm

REGIONALIZACIJA

PO KOROŠKO

– Rajši bi imela en sam pošten gnojni kup – pa kaj, ko hočejo naši šefi kikirikati vsak s svojega!

POZDRAVLJENA KOROŠKA, kjerkoli si že!

Prepih je od javnosti odvisen časopis; devetnajsta številka je izšla v začetku oktobra; novembra so začela na uredništvo deževati vprašanja, zakaj ne izidemo; redni sodelavci so poslali svoje prispevke, neobjavljenih je ostalo tudi nekaj pisem bralcev... Organizacijske in tehnične težave so za cela dva meseca zamaknile izid »jubilejne« dvajsete številke; našim rednim bralcem, kupcem, predvsem pa stalnim naročnikom, smo pravzaprav dolžni pojasnilo.

Piše:

Vojko
Močnik

Urednik

Ne bomo skrivali, da smo se znašli v veliki dilemi, kako sploh nadaljevati. Polletne izkušnje so kazale, da je ali Koroška premajhno publicistično tržišče ali pa je s konceptom časopisa nekaj hudo narobe. Morda oboje. Vsekakor pa je brez sponzorstva v tem prostoru skoraj nemogoče preživeti. Pred to dejstvo so postavljeni tudi drugi koroški mediji. Odločil je menda zanos – če se Koroška hoče potrditi kot samostojna regija tudi po novi razdelitvi lokalnih enot v državi Sloveniji, MORA imeti svoj časopis. Še vedno smo prepričani, da od javnosti odvisen časopis.

S tole številko smo pred vami v novi obleki, ki naj hkrati predstavi nadaljni uredniški pristop k izdelavi Prepiha. Ne bo vsem povšeči,

ker nismo popustili pritiskom po populizmu, ki bi za ceno večjega komercialnega uspeha nižal raven časopisa v obliko rumenega tiska, specializiranega za koroške škandalne zadeve. Za razmisleke in spodbude za delovanje, pa za razvedrilo, je nekaj takih rubrik pač nujno potrebnih – tudi če je zato kakšna zamera več. V glavnem pa bomo skušali resno spremljati dogajanja v dolinah ob Meži, Mislinji in Dravi ter odslikavati njihov življenjski utrip. Ne glede na to, koliko bo novih občin in kako se bodo oblikovale, ostaja območje sedanje regije okvir in domet naše vsebine. Razen pogleda prek meje – končno vodi tod pot tudi v obljubljeni Evropo. In toliko stvari nas povezuje...

Prepih bo torej še naprej izhajal, a z novim konceptom in z novim obrazom. Pri tem bomo skušali v največji meri upoštevati tudi vaše pripombe in dobre nasvete. Ena prvih in najbolj pogostih ugotovitev bralcev je bila, da naslovnica ne odslikava siceršnje ambicije po dograjevanju resnega splošnoinformativnega medija. Pripomba je upoštevana. Druga ugotovitev je bila, da za redno tedensko izdajanje časopisa pri nas najbrž ni dovolj aktualnih dogodkov, tiste najbolj sveže pa tako sproti poberejo dnevniki. In potem: da mesečnik ne zagotavlja prepotrebne stalnega stika z našimi bralci. Zato napovemo: Prepih bo v prihodnje štirnajstdnevnik, vsebinsko in oblikovno prilagojen takemu tempu izhajanja. Tako bo prva številka prihodnjega leta izšla sredi januarja, druga na koncu...

Vabljeni.

Pozdravljeni Korošci, vesele praznike in srečo v letu 1992, kjerkoli že ste!

IZ VSEBINE

Navijamo
za Koroško
regijo

str. 4 - 5

Begunci -
potrjena
solidarnost

str. 6 - 7

Družabna kronika:
Ministri
igrajo nogomet

str. 12 - 13

Praznična
nagrada
križanka

str. 22

PREPIH

Od javnosti odvisen časopis.
Izdaja ČZP Informacijski biro Ravne na Koroškem.
Glavni in odgovorni urednik Vojko Močnik. Naslov uredništva: Ravne na Koroškem, Čečovje 5, tel. št. (0602) 22-999.

Tiska Grafika Prevalje. Na osnovi mnenja Republiškega sekretariata za informiranje št. 23/91 je časopis oproščen plačevanja temeljnega davka od prometa proizvodov.

Nenaročenih tekstov in fotografij ne vračamo. Ponatis in uporaba tekstov v drugih medijih ni dovoljena.

KOROŠKA - DA, REGIJA

Vse kaže, da ne bo dovolj dokazovanje nekaj treznih glav, ki menijo, da bi se vemožje štirih koroških občin (vsaj tako so se imenovale do sedaj – po pravici ali ne, je seveda vprašanje drugotnega pomena) le dogovorili za skupen nastop in zaščitili svoje občane pred norostmi, ki jih podžiga zavist, neznanje, bolne ambicije in solzavi novinarski umotvori. Slednji še posebej, saj med tistimi, ki so se v imenu volilcev celo dolžni sporazumevati, zbuja nezaupanje in podžigajo strasti. Zbuja celo sum, da gre za izmišljena in iz trte zvita nasprotovanja. Gre morda za izpolnjevanje norm, ki jih imajo menda celo novinarji? V mesecih, ki so pred nami, se bo odločalo, kaj bo z

regijo, okraji, lokalno samoupravo. Da bomo imeli vsaj trikrat več občin, je menda jasno. Ravenska občina naj bi se razdelila v štiri, prav tako slovenjgraška, za dravograjsko se še ne ve prav točno, enako za radeljsko. Že manj se ve o bodočem okraju, ki naj bi se v našem primeru pokrival z regijo (če se bomo seveda sporazumeli o tem, da regija smo). Še manj se ve o tem, kje naj bi bil sedež okraja, upravnega središča regije. Hkrati je to tudi največje jabolko spora, ki po vročici, ki jo nekateri zaradi njega že imajo, lahko povzroči, da se bomo vsi skupaj preprosto obrisali pod nosom.

V prenekateri razpravi, predvsem v ravenski občini,

so že prevladovali toni, ki ogrožajo interese ljudi. Govorilo se je, češ – tega ne damo, to so nam že vzeli, na to absolutno ne pristajamo. Sedanje stanje stvari, za katerega resda niso krivi ljudje, ki so na oblasti zdaj, je morda res izkrivljeno in ni v skladu s tem, kar bi si kdo želel. Toda časa, za mnoge stvari zamujenega, ni mogoče zavrteti nazaj. Zato je treba čas, ki je na voljo do odločitve, izrabiti za dogovor, ki bo predvsem ustrezal ljudem in njihovim potrebam, manj pa popravljanju dejstev na silo. Na srečo so do tega spoznanja prišli tudi že na Ravnah in samo upati je, da bodo spoznanje koristno uporabili. Ravno od dogovora bo namreč odvisno, ali bo ljudem

nova upravna in politična organiziranost ustrezala ali ne.

Prepихovci navijamo za Koroško (iz štirih sedanjih koroških občin) in kot lahko preberete v tej božično novoletni izdaji Prepiha, se z nami strinjajo tudi vsi štirje predsedniki občinskih vlad. Zato jim svetujemo, da v prihodnjem letu sedajo za mizo, rešijo nesporazume in ne dovolijo, da bi morda morali mi, ki se imamo za prebivalce Koroške regije, kakšno reč urejati morda v Mariboru, ali celo Velenju. Bilo bi škoda in hudo napak. In če se ne boste mogli sporazumeti prvič, vas bomo zapri v koč na Uršlji, in tam boste, dokler se ne bo belo pokadilo!

Leto se izteka in vsem štirim predsednikom IS koroških občin smo postavili tri vprašanja:

1. Zakaj menite, da bi se splačalo združiti (ali pa ne) v Koroško regijo?
2. Kako ocenjujete leto 1991, uspehi, neuspehi?
3. Vaše želje za leto, ki prihaja?

JANEZ KOMLJANEC, predsednik IS SO SLOVENJ GRADEC

1. Odkar živim v tem delu Slovenije, vsak čas bo 30 let, imam občutek, da je Koroška prostor treh dolin, štirih občin, prostor, kjer živijo dobri ljudje, ki se po značaju in običajih razlikujejo od ostalih Slovencev, pa zato niso nič posebnega.

Ta prostor, ki ga že dolgo pojmuje kot Koroško regijo, je na nek način fizično ločen z gorskimi venci in soteskami, tako od Velenja kakor tudi Maribora. To, da marsikdo od Črne do Doliča hodi na delo v Velenje, ni spremenilo značaja ljudi v teh dolinah. Korošci, pri tem mislim na prebivalce vseh štirih občin, so vsakdanje med seboj povezani, v soodvisnosti so. Prej bi trdil, da je prostor premajhen kot prevelik, pa kljub temu imamo vse, da bi lahko bili regija, ne le po imenu, kot je to sedaj, ampak tudi politično organizirani državljani v novem

regionalnem »sistemu« Slovenije (Če bo?).

Ne motijo me bele in modre halje, blatni škornji kmetov, motijo me premajhne možnosti in stiske teh ljudi, ki so prišle kot nuja poznega zasuka.

Demokracija je prinesla tudi pravico različnosti. Prav bi bilo, da bi zmagale najbolj produktivne ideje in najbolj produktivna dejanja, ne za račun politike, ampak človeka, ki v tem prostoru prebiva. Ta odgovornost do občanov je naložena tudi predsednikom izvršnih svetov. Mogoče se je premalo zavedamo.

2.

Težko je govoriti o uspehih, skoraj lažje o neuspehih. Trditev, da je uspeh slediti vsemu, kar se dogaja in ohranjati neko še produktivno stanje v občini, se mi zdi najbolj primerna za te čase.

Za slovenjgraško občino bi označil za uspeh že dejstvo, da ob-

staja določena enotnost med mestom, kraji in zaselki, da občani podpirajo dolgoročne odločitve, ki so porok za razvoj tega prostora, ne glede na to, kako bodo v bodoče občine oblikovane. Mislinjska dolina bo ostala segment regije s svojo specifično drugačnostjo, kakršno ima tudi sedaj.

Ob koncu leta ne bi govoril o neuspehih, za večino ni mogoče najti krivca samo doma. Prepričan pa sem, da občani vedo za neuspehe verjetno bolj kot mi, ki naj bi bili zanje krivi.

Pri vsakdanjem delu se mi vedno postavlja vprašanje, ali smo storili vse, pa še kaj več, da bi rešili problem ali izvršili nalogo, ki smo jo zapisali ob začetku leta? Ali je naše razumevanje problemov enako, kot jih je čutili v posameznih okoljih? Mogoče je uspeh problem zaznati in poiskati zanj rešitev, neuspeh pa prepustiti ga naključju in času.

3.

Veliko želja imam za leto '92, tako za naše občane, kot občane ostalih delov Koroške. Večina naj ostane skritih, lahko pa povem, da so same dobre.

Vseeno pa bi rad zaželel vsem najprej, da bi že v tem letu postali državljani svobodne in suverene evropske države, Republike Slovenije. Upam, da Evropa in svet spoznavata našo stvarnost, da čutijo našo prisotnost, in da nismo le mi tisti, ki potrebujemo Evropo, da tudi Evropa potrebuje nas.

Franc Fras
IS SO Radlje ob Dravi

1.

Povezovanje v regijo je odvisno od več dejavnikov. Najprej moramo opredeliti, kaj bo regija. Ali bo regija upravno politična celota, ki bo sprejemala zakonodajo, pobirala davke, financirala javno porabo, upravljala z javnimi zadevami in drugo. Ali pa bo regija interesno združevanje občin za uresničevanje nekaterih skupnih interesov. V primeru, da je regija upravno politična celota, bo v vsakem primeru potrebovala nek upravni center, ki bo na centralističen način vodil

Mirko Kotnik
IS SO Dravograd

Zaželel bi tudi vsem dovolj moči in volje za premagovanje težav in problemov, s katerimi se srečujemo, da ne bi obupavali že na začetku.

Zaželel bi vsem obilico dobre volje za skupno življenje in delo v tem našem prostoru, da predvsem sami poiščemo in rešimo kar največ svojih težav.

Na koncu pa želim vsem še zdravja in sreče v svojih najbližjih okoljih, kar je pogoj za občutek sreče in zadovoljstva.

javne zadeve. V takšnem primeru bi regija pomenila vmesni člen med državno upravo in občinami in ustvarjanje novega centra moči, ki ga do sedaj na Koroškem nismo imeli.

Kako se bodo bodoče občine na teritoriju sedanje občine Radlje ob Dravi do tega opredelile, je težko reči. Občina Radlje je na robu sedanje Koroške regije in meji na Podravske. Spodnji del občine se močno usmerja proti Mariboru.

Morebitno interesno združevanje v regijo pa daje osnovo tudi za drugačna razmišljanja. Morda o obmejni regiji, morda o Zgornje dravski regiji ali še o čem drugem. Seveda pa bi v regiji, združeni na osnovi skupnih interesov, morali skupne funkcije decentralizirati oz. razdeliti med posameznimi občinami, brez enega centra moči.

2.

S posebnimi uspehi se v letu 1991 ne moremo pohvaliti. Morda je uspeh v tem, da smo ga z izjemo vojne, ki nas je prizadela vse, nekako preživeli. Na področju javnih zadev smo uspeli zadovoljiti najnujnejše potrebe, dokončali smo osnovno šolo na Muti. Gospodarstvo je leto preživelo, vendar je povsem izčrpano, in je vprašanje, kako bo lahko nadaljevalo. Zaskrbljujoče je število nezaposlenih, ki se približuje 20 % relativnemu deležu.

3.

V prihodnjem letu želim občanom predvsem možnosti za delo, le-to bo osnova za vse ostalo.

1.

Vse štiri občine bi morale poiskati tiste skupne interese, ki nas povezujejo predvsem v nastopu do naših sosedov na oni strani meje. To je okolje, ki je z nami primerljivo, in povezovanje z njim bi koristilo vsem. Prav tako bi morali skupno nastopiti pri prizadevanjih za izgradnjo infrastrukture in si tako ustvarili pogoje za produktivno sodelovanje.

Dravograjaska občina nima možnosti, da bi organizirala programe, ki so nekaj kilometrov od nas, v drugih koroških občinah, že organizirani. Gradili bomo torej na tem, kar že imamo. Če se ne bomo uspeli povezati, pa se bojim, da bodo nekatere občine šle uresničevati svoje interese po drugi poti, prek drugih regijskih povezav oziroma morebitnih okrajev. Ob sedanjih preprihah ne bi smeli pozabiti na naše občane, ki jim zna naše (ne)dogovarjanje opravljanje njihovih zadev krepko oddaljiti. Neka-

teri z razpravo o regijskem središču že zdaj prehitujejo in si po mnenju mnogih nabirajo negativne točke. Vsekakor bi bila velika škoda, če se ne bi znali povezati v skupnem interesu.

2.

Kljub vojni in letu, ki smo ga začeli z odpravljanjem posledic lanskoletnih katastrofalnih poplav, sem z opravljenim delom zadovoljen. Ker se v občinah ne vmešavam več v zadeve podjetij, ki morajo postati samostojni in odgovorni subjekti, smo vso pozornost posvetili komunalnemu področju. Vsega zamujenega v preteklosti sicer nismo popravili, nismo pa dovolili, da bi bilo komunalno področje za občane neurejeno ali celo predra-

Matic Tasič
IS SO Ravne na Koroškem

1.

V obdobju, v katerem še ni jasno izoblikovano področje regionalizma in lokalne samouprave in ko še ni znano bodoče funkcioniranje državne uprave, sta se med koroškimi občinami izoblikovali dve viziji oblikovanja »Koroške regije«. Ena izhaja iz slovenjgraškega dela regije, in kot jo čutimo ostali, zagovarja centralizem, z regijskim središčem v Slovenj Gradcu. Koncentracija institucij na osnovi zgrešenih nastopov ostalih treh občin v preteklosti govori temu v prid. Njej v prid govorijo tudi nekateri rezultati javnomnenjskih raziskav po naročilu institucij iz Slovenj Gradca. V svojem konceptu zagovarjamo dosledno decentralizacijo državnih služb znotraj regije, zavedajoč se, da je od tega odvisen razvoj vsakega posameznega področja. Interese skušamo spraviti na skupni imenovalec. Za formalno središče regije predlagamo njegovo geografsko središče – to je Dravograd, čeprav se ob tem lahko pogovarjamo iz zgodovinskih, kulturnih in gospodarskih vidikov tudi o središču na Ravnah.

Pri vseh teh razprtijah, ki so bile medijsko spotencirane do kulminacije, pa v občinah ne pozabljamo na legitimno pravico prebivalcev svojih občin, ki se bodo o tem

go. Žal nam je samo, da nam ni uspelo urediti ceste do Libelič. O trgovsko-poslovnem centru pa tole: je dediščina, ki smo jo prejeli od predhodnikov, in predmet obravnave preko celega leta. Lahko rečem, da nam je uspelo pripraviti vse, da bomo center vseeno dogradili – seveda v realnih razsežnostih.

3.

V prihodnjem letu želim, da bi ohranili vsaj korektnost sodelovanja med izvršnimi sveti vseh štirih koroških občin. Dravograjčanom sporočam, da bomo naredili vse, da bili z nami zadovoljni, vsem, ki imajo ambicije za podjetniško ali kakršnokoli drugo rast pa, da bi uspeli.

sami izrekli.

Prepričan sem, da bomo pri teh povezavah našli konsenz tudi s Slovenj Gradcem in da bodo tudi tam spoznali, da je decentralizacija za razvoj celotne Koroške regije edino sprejemljiva. Vse občine iz tega področja so življenjsko zainteresirane za povezavo v skupno regijo, saj lahko s tem vsi le pridobimo. Ta povezava pa bo temeljila na specifičnosti vsakega posameznega dela regije in na enakopravni razvojni usmerjenosti v bodoče.

2.

Mnoge preizkušnje dajejo pečat v letu, od katerega se poslavljamo. Menjava družbenega sistema je poleg rekonstrukcije zakonodaje skoraj na vseh področjih prinesla tudi niz situacij, ki so zahtevale takojšnje in učinkovito reagiranje. Doživeli smo stoletno neurje, katerega posledice smo dokaj uspešno reševali. Doživeli smo vojno, v kateri smo dokazali svojo odločenost in sposobnost, da lahko sami skrbimo za svojo usodo. Pokazati moramo to še na gospodarskem področju, kjer je zaradi političnih in gospodarskih razmer sledilo skoraj popolno zapiranje južnih trgov, kar povzroča strahotni padec standarda in socialne varnosti nas vseh. Prav zato smo doživeli prvi »štrajk« tudi izven ograje Železarne Ravne.

O uspehih lahko govorimo, če je reševanje problemov, ki se v naši dolini še s posebno intenzivnostjo dnevno odpirajo, uspešno.

Naš največji neuspeh je verjetno v tem, da si nismo uspeli pridobiti večjega zaupanja skupščine do strokovnosti, dela in odločitev občinske vlade.

3.

Predvsem želim, da bi skupno, brez nevoščljivosti, s pravo koroško trmo in z lastnim znanjem ter ustvarjalnostjo začeli zaustavljati strahotno negativne gospodarske trende, da bi začeliboljšati socialni položaj, v katerega smo zabredli, ne po lastnih željah ali le zaradi lastne nesposobnosti, pač pa tudi s pomočjo odnosa razvitega sveta do male, nove države Slovenije.

Begunci

SOLIDARNOST NI ODPOVEDALA

Hrvaško ljudstvo preživlja enega od svojih največjih eksodusov: v nekajmesečni vojni je moralo svoja ognjišča zapustiti več kot 500 tisoč ljudi, ki so se razkropili po Hrvaški, koder pač ne divja vojna, v Madžarsko, Italijo, Avstrijo in Slovenijo, kajpak tudi na Koroško. Vsakdo od teh beguncev prinaša s sabo svojo trpko zgodbo in človeško ter civilizacijsko je, da tem ljudem pomagamo. In verjetno nismo dosti zgrešili, če zapišemo, da tokrat koroška solidarnost ni zatajila, še posebej pa so svojo vlogo odigrale razne službe, predvsem občinski Rdeči križi, centri za socialno delo, štabi za civilno zaščito, Karitas in mnogi drugi. Prav občinski Rdeči križi, ki so svojčas novodobnim oblastnikom pri raznih racionalizacijah že bili trn v peti, so v tem letu potrdili smisel svojega dela in obstoja. Od junijsko-julijske vojne v Sloveniji za RK ni počitka: najprej poizvedovalna služba, že konec avgusta pa so pričeli s Hrvaške prihajati prvi begunci.

Za Koroško regijo velja v primerjavi z nekaterimi drugimi regijami po Sloveniji značilnost, da je večina beguncev nastanjena pri sorodnikih, znancih ali prijateljih. Le v Slovenj Gradcu so organizirali zbirni center in iz občinskega proračuna v te namene odšteli sto tisoč tolarjev, republiških sredstev pa ni bilo. Ko je ta denar pošel, so zbirni center ukiniti in beguncem ponudili center v Mariboru, vendar so večinoma ostali kot samoplačniki kar v Slovenj Gradcu. Sicer pa se število beguncev tudi na Koroškem spreminja iz dneva v dan, večinoma pa se je na Koroškem zvrstilo več kot 500 beguncev z ali brez statusa. Največ jih je v občinah Ravne na Koroškem in Slovenj Gradec, manj v Radljah ob Dravi, najmanj pa v dravograjski občini.

Kljub temu, da so bili mediji dnevno polni zapisov o tem, kakšen je njihov status, kdo in kako jim plačuje bivanje, pa je bilo tudi pri ljudeh

na Koroškem opaziti veliko mero neinformiranosti. Kako si sicer razlagati anonimno pismo na naslov Rdečega križa Slovenj Gradec, kjer občan nasprotuje pomoči tem ljudem in jih pošilja od koder so prišli. Bistveni kamen spotike je tistih 300 tolarjev na osebo na dan, ki pa jih na Koroškem ni dobil nihče, pa tudi sicer to ni denar, ki ga dobijo begunci »na roko«. Gre za denar, ki ga republika Slovenija namenja za oskrbene centre. Resnično pa je med begunci (tudi na Koroškem) precej takih, ki nimajo statusa in niso iz kriznih področij, imajo pa visok standard in si bivanje plačujejo pač sami. Tudi v mondenih letoviščih na avstrijskem Koroškem lahko najdemo Zagrebčane (moške in za delo ter boj sposobne), ki so vojno spremenili v daljši dopust. To pa je seveda stvar Hrvaške.

Tudi Korošci smo ob svoji vojni imeli posameznike, ki so s šopom deviz odpotovali preko meje, namesto da bi doma na ta ali drugi način kaj pomagali.

Za ilustracijo pa pogledjmo zadnje podatke v občini Ravne na Koroškem: tu je 94 beguncev s statusom, ki so nastanjeni pri 34 gostiteljskih družinah. Med njimi je kar 54 otrok, od tega do enega leta starosti 14, od 2 do 5 let 18 itd.

Poleg razne pomoči tem beguncem je Koroška zbrala še precej oblačil, hrane, volne in drugega blaga, ki je v zadnjih dneh odpotovalo na krizna področja. Tu je bil velik prispevek RK, Karitasa, sindikatov in šolarjev, ki so zbirali blago za Šibenik, Zadar in druge hrvaške kraje. Velja pa dodati, da vojne še ni konec, tu je zima in po vojni žalosten pogled na ruševine. Mnogi begunci se namreč ne bodo imeli kam vrniti, in solidarnost, ki smo jo že doslej izkazali, naj postane stalna, del našega življenja in bivanja. Čeprav so tudi pri nas težki časi, pa si vendarle privoščimo tisti užitek, ki ga človek čuti ob dejstvu, da je pomagal sočloveku.

Obisk pri Prikeržnikovih

ČEPRAV ZLATA, VENDARLE KLETKA

Začasni dom za Ljubico Perič in hčerki iz B. Manastirja

Kdor pozna Prikeržnikovo Zdenko, učiteljico na javorjniški osnovni šoli, in njenega moža Petra, enega najvidnejših komercialistov v Železarni Ravne, zlahka verjame, da imajo Ljubica, Sandra in Senka pri njih res pravi dom. Gospa Ljubica zato ne more skriti hvaležnosti, ki jo čuti do njiju in nenazadnje tudi do njunih šestnajstletnega Aleša

in dvanajstletne Petre.

Vse je v najlepšem redu: so na toplem, ni slišati bomb; imajo svojo kopalnico, letala ne preletavajo; gospa Zdenka jim je priskrbela topla zimska oblčila, ni krikov in joka; razumejo se, gospa Ljubica gospodinji, Senka se je naučila plesti – vse je lepo – a čeprav zlata, je kletka vendarle kletka!

Zdenka Prikeržnik in Ljubica Perič

Peričeve si želijo iz nje, zato je vsaka njihova misel na prihodnost povezana z mislijo na vrnitev v rodni kraj, od koder so morale zbežati že avgusta. Ljubica pripoveduje:

»Junija so se začeli vrstiti čudni dogodki, med drugim je v Baranjo prišlo ogromno vojakov. Prej je tam bila le kasarna, kjer so dresirali nemške ovčarje. Kmalu smo spoznali, da nismo več varni, zato smo odšli na sosednjo Madžarsko. Tam smo takoj dobili status beguncev. Tedensko smo dobivali bon za 500 forintov na osebo, porabili pa smo ga lahko v njihovih trgovinah. Bivališča, ki smo jih plače-

vali kot turisti, smo zamenjali kar enajstkrat. Po dveh mesecih in pol smo se zatekli k sorodnikom v Sv. Đurađ na Hrvaškem. Od tam sva z možem skušala hoditi na delo, a nama je do Osijeka uspelo morda le dvakrat tedensko, saj je šla pot čez krizno območje. Ker so se razmere vedno bolj zaostrovale, sem se bila po mesecu dni s hčerkama ponovno prisiljena umakniti na varno – tokrat na Ravne, kamor nas je prijazno povabila družina Prikeržnik. Gospod Peter je s kolegom Petrom Steržetom, prav tako zaposlenim v Komerciali železarne, osebno prišel po nas v Sv. Đurađ.«

Prikeržnikovi in Peričevi so se poznali že prej. Stike so navezali prek dela z železarno, nazadnje prek trgovske firme Global Ljubljana, poslovni center Osijek, kjer je gospa Ljubica zaposlena kot komercialistka, mož je direktor firme, Petra Prikeržnika pa so tja vodila službene poti.

Zdaj se zna kdo vprašati, ali so potemtakem Peričeve sploh prave begunke? »Ne, menda niso,« pravi gospa Zdenka, »saj jih sprva ne na ravenskem Rdečem križu ne na občini niso hoteli vpisati v seznam, češ da po letih ne ustrezajo statusu beguncev. Toda takšen status so želele pridobiti samo zato, da bi bile nekje objavljene, če do česa pride, ne zaradi ugodnosti.«

To je priokus grenkega z naše strani, a kako neznamenit je zdaj, ko so na varnem pri Prikeržnikovih, v primerjavi s tistim, kar so preživele in kar še preživljajo Peričeve! Za moža in očeta so vsak dan znova v skrbeh, ali bo v Osijeku, ob stalnih napadih in bežanju z dela, preživel dan ali ne, o starših, ki so ostali v Belem Manastiru, Ljubica že mesece sploh nima informacij; ne ve, ali njihova komfortna hiša in vikend s sadovnjakom še stojita, ali kdo hodi po njihovih prostorih, prijemlje njihove stvari. Ko so odšli, so odšli le s kovčki, kot vsi drugi tisoči ljudi iz

Baranje, te izredno bogate panonske pokrajine med Donavo in Dravo, kjer zraste in bogato obrodi vse, kar vtakneš v zemljo. Do začetka vojne je bilo tam vse čisto normalno; vsak dan je bilo treba na delo, dekleti sta hodili v gimnazijo, s sosedi, Srbi in Hrvati, so se dobro razumeli. »Vse je bilo tako normalno,« ponovi Ljubica, »potem pa – zdaj je vse prekinjeno. Najhuje mi je zaradi hčerk; vse je prekinjeno, ta mladost; to smo si najmanj mislili.«

Res je vse drugače. Kar naenkrat je toliko prostega časa in toliko čakanja na informacije z radia, televizije, po telefonu, toliko tako težkega čakanja na novico, da je vsega vendarle konec, da se lahko vrnejo in če bo treba, vse začnejo znova. »Delali bomo kjerkoli in karkoli, samo da ostanemo vsi skupaj živi!«

Kako skromna, a vendar tako velika želja za ponoreli čas, v kakršnem se je znašla Jugoslavija!

Zaželimo Peričevim in vsem drugim z enako usodo upanje in čimprejšnjo vrnitev v rodne kraje. Naj se vračajo na Koroško samo svobodni, v svobodnih, prijaznejših časih!

Helena Merkač

Pri Barunčičevih v Slovenj Gradcu

PRIŠLI SO S

PETIMI KOVČKI

Luca Šarac je v Slovenj Gradec pribežala iz okolice Vinkovcev

Luca Šarac je doma iz Ivanškova pri Vinkovcih. S svojimi petimi otroki (15-letno Mirjano, 13-letno Anito, 11-letno Ljubico, 9-letno Danielo in tri in pol mesečnim Ivanom) je pred tremi tedni pribežala v Slovenj Gradec, kajti na njihovem domu divja vojna. V Slovenj Gradcu sta ji streho nad glavo ponudila njuna sosedica iz Ivanškova Josipa in Anđža Barunčič. Stanujejo v stari stavbi na Francetovi cesti, pri piceriji, kjer sta si Barunčiča iz treh starih sob uredila prijetno stanovanje. V tem sicer majhnem, a gostoljubnem stanovanju živi sedaj devet ljudi.

Luca Šarac, žena šestintridesetih let, zaradi vsega hudega ni postala zagrenjena, čeprav je videti, da trpi. Še posebno, ko se spominja življenja v Ivanškovo zadnje mesece:

»Dva meseca so skoraj vsak dan živeli v kleti s tri in pol mesece starim otrokom. Nismo mogli ne po kruh ne po mleko. Naše hiše še niso zadeli, zato pa so padale granate 300 metrov vstran, na pekarino, železniško postajo...«

»So v vaši vasi živeli tudi Srbi?«

»Da. 16 Srbov, sicer pa sami Hrvati.«

»Je bilo na primer pred letom dni med vami opaziti sovraštvo?«

»Nobenega. Niti pred petimi meseci ne. Saj še vedela nisem, da so Srbi. Vsi Srbi so pred tremi meseci odšli. Le za enega vem, da je šel v Zagreb, za druge ne vem.«

»Kako sedaj gledate na Srbe in jugoslovansko armado?«

»Kako naj gledam nanje, ko pa so prišli, da mi porušijo hišo in me ubijejo? Kakšna ljudska armada je to, če moraš bežati pred njo?«

»In vi ste iz Ivanškova prišli sem, v Slovenj Gradec?«

»Vzeli smo najnujnejše stvari, predvsem obleko – vsega skupaj štiri kovčke – in se z vlakom odpeljali do Zagreba, od tam pa do Zidanega mosta in naprej preko Celja do Slovenj Gradca. Do sem nas je spremljal mož, vendar se je takoj vrnil v Ivanškovo, da ga brani.«

»Ste od takrat še kaj govorili z možem?«

»Ne, nobenega stika z njim nimam. Telefonskih zvez ni. Ne vem, kaj se sedaj z njim dogaja.« (Ob tem so Luca Šarac obliše solze).

»Kako ste pred vojno živeli v Ivanškovo?«

»Imeli smo svojo hišo, sami smo jo zgradili leta 1976. Vse smo imeli: vodovod, kopalnico. Sama nisem bila zaposlena, mož pa je delal v Slavonki v Vinkovcih. Izdelovali so opeko. Zdaj tovarne ni več.

Vse je porušeno.«

»Kako se počutite tukaj v Slovenj Gradcu?«

»Kako bi se vi počutili, če bi prišli s petimi otroki v tujo hišo?«

»Vam je Rdeči križ kaj pomagal?«

»Dobili smo paket s hrano in od Karitasa sem dobila 2000 tolarjev.«

»Otroci tukaj ne hodijo v šolo?«

»Ne. Sami skupaj malo ponavljamo, matematiko in drugo, da ne bodo vsega pozabili.«

»Kaj pa delate čez dan?«

»Kuham, skrbim za otroke, pospravljam.«

»Greste na sprehod v mesto?«

»Ne. V glavnem sem doma. Ne znam jezika in tako se ne morem pogovarjati z ljudmi. Pa tudi nimam denarja in ne morem po trgovinah.«

»Saj Slovenci govorijo Hrvaško.«

»Slabo. V trgovini in na pošti ne znajo, tako da sama pogledam, koliko je cena in plačam. Le starejša gospa pri Rdečem križu zelo dobro govori Hrvaško.«

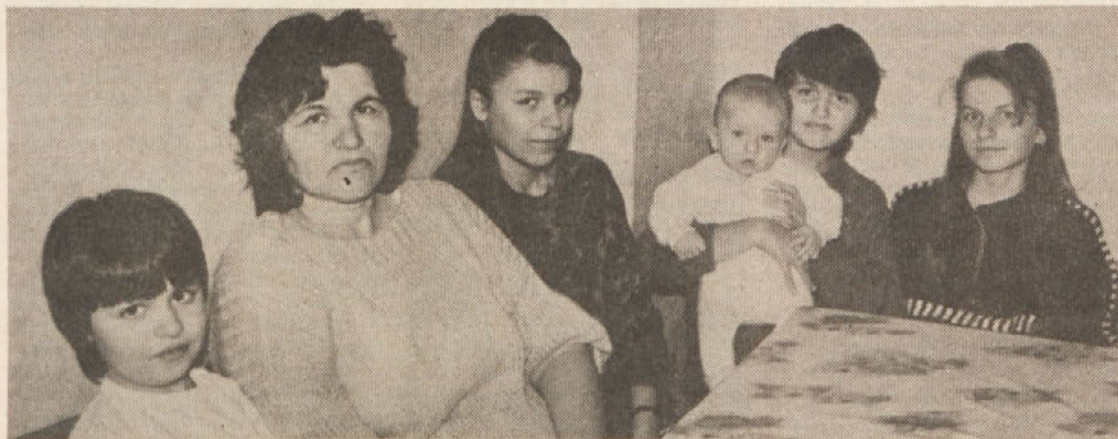
»Imate stike z ostalimi begunci iz Hrvaške?«

»Nimamo. Obiskujem le bivšo sosedo iz naše vasi, ki je sedaj pri sorodnikih v Starem trgu.«

»Kaj boste po vojni. Se boste vrnili domov?«

»Bom, če se bo kam vrniti.«

Slavko Sušec

Luca Šarac s svojim naraščajem

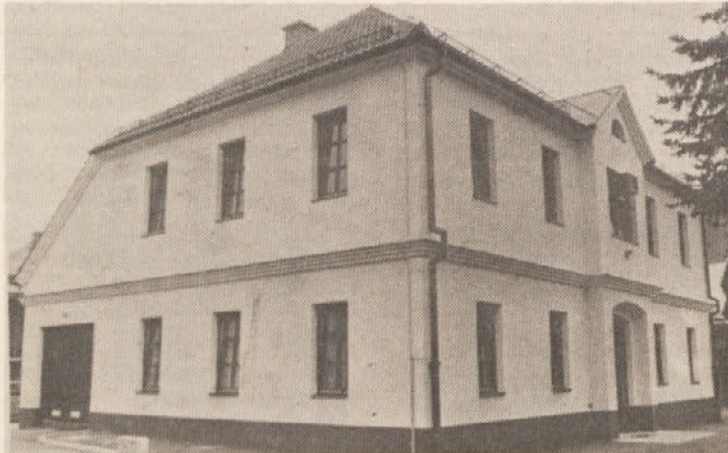
Mežica: Uresničene dolgoletne želje krajanov

NOVA POŠTA IN CENTRALA

Na Koroškem že 23 telefonov na 100 prebivalcev

Leto 1991 bo v zgodovini mežiške pošte zapisano z velikimi črkami. Kako tudi ne, saj so v Mežici dobili povsem novo poštno zgradbo in sodobno digitalno telefonsko centralo. Po nekaterih pisnih virih so v Mežici imeli pošto že 28. decembra 1875, dve leti za tem so dobili telegraf, prvo telefonsko centralo je imel

V Mežici je zadnje desetletje gotovo kronično primanjkovalo telefonskih števil, sedaj pa se je okoli 400 srečnežem pridružilo še novih 450 lastnikov telefonov. Centrala ima zmogljivosti 1080 priključkov, in danes lahko v Mežici dobi telefon prav vsaka družina oziroma tista, ki je v družinskem proračunu odmerila (v več letih, ko so sofinancirali centralo, primarni vod itd.) več kot dva tisoč mark. Skupno pa je ta naložba veljala več kot 70 milijonov tolarjev, od tega okoli 20 milijonov lepo poštno poslopje. Koroški poštarji pravijo, da je problem s pošto in telefonijo v Mežici rešen dolgoročno, saj bo lepa pošta zadovala vsaj za dve generaciji, telefonsko centralo pa je mogo-

Nova pošta v Mežici

(Foto: Jurač)

ta rudarski kraj leta 1918. V kronologiji mežiške pošte so pomembne letnice še 1966, ko je Mežica dobila avtomatsko centralo, 1982 so dobili polavtomatsko centralo, ki je znana pod imenom metaconta, sedaj pa najsodobnejšo digitalno centralo, ki jo proizvaja Iskra po licenci slovitiga Simensa.

če enostavno (v tehničnem smislu, v finančnem seveda bistveno težje) razširiti.

Leto 1991 pa je za Koroške poštarje tudi eno od uspešnejših let, saj so se na področju telefonije že približali slovenskemu povprečju, to je 23 telefonov na sto prebivalcev. Za podeželje je ta številka že kar velika, saj je treba dodati, da slovenska povprečja ustvarjajo velika mesta. V tem letu je bila mežiška naložba gotovo največja na Koroškem, novo centralo (preko vrste, zahvaljujoč streli in požaru) so dobili tudi v Črni na Koroškem, v začetku leta na Muti, nove poštno zgradbe so dobili na Ribnici na Pohorju in Podvelki itd. Gledano v celoti: Koroška je letos bogatejša za novih 2000 telefonskih naročnikov, zmogljivosti central že presega 20 tisoč priključkov, aktivnih pa je okoli 17 tisoč naročnikov.

Ravne na Koroškem: Novo društvo

POVEZANI S KABLOM

Ravensko društvo za KTV je prvo v Sloveniji

Pred časom so Ravne postale bogatejše za novo društvo, ki je vrhu vsega še prvo v Sloveniji: skupina občanov je ustanovila Društvo za kabelsko televizijo.

»Dosedanja organiziranost kabelske televizije na Ravnah je bila povsem neprimerna. Pri krajevni skupnosti je deloval sicer poseben odbor zanjo, kar je na začetku zadostovalo. Zdaj pa imamo že več kot 1000 naročnikov ali kar 97 odstotkov vseh družin na območju, ki ga pokrivamo, že ima kabelsko televizijo. To pa zahteva resnejše delo in drugačno organiziranost«, pravi Franc Rudel, predsednik društva.

Sistem kabelske televizije na Ravnah obsega še Kotlje, Brdinja in Strojnsko reko in je s svojimi 19 stalnimi programi (in nekaj občasnimi) med najbolje razvitimi v Mežiški dolini.

»Prav zato so naši načrti širši. Po tehnični plati se bomo verjetno zdaj naprej povezali s sistemom v Dobji vasi, od tam pa je le še korak do Prevalj. Kasneje bi lahko v en sistem povezali celotno mežiško dolino. Takšni so bili načrti že ob prvih začetkih kabelske televizije v naši občini, pred leti, vendar tedaj – zaradi interesa nekaterih posameznikov – ni prišlo do uresničitve te zamisli. Po vsebinski plati pa bi to pomenilo prve začetke krajevne televizije. Nekaj opreme imamo že zdaj, drugo pa bomo sčasoma še kupili,« nadaljuje Franc Rudel.

Na Ravnah so se za takšno društvo odločili tudi zato, ker se zavedajo, da bo sprejem satelitskih programov in njihovo nadaljnje distribuiranje že kmalu treba urediti na novih osnovah, česar v stari organiziranosti ne

bi zmogli. Če Slovenija namreč stopa v Evropo, bo tudi kabelsko in satelitsko televizijo morala urediti po njihovih pravilih.

»Seveda. Znano je namreč, da zdaj delujemo bolj ali manj na čmo, če lahko tako rečem. Zato imamo tudi težave pri dekodiranju in nam včasih kakšnega programa za nekaj časa zmanjka. Znajdemo se, kakor pač znamo. Vendar se zna zgoditi, da bodo že kmalu prišli zakoni ali uredbe – morebiti tudi dogovori, če hočete – in bodo mnoge kabelske sisteme kratko in malo ukinili. Mi imamo zdaj možnost, da lahko kdaj kasneje postanemo tudi podjetje, če bo to potrebno in stvari drugače uredimo. Seveda pa bo to pomenilo višjo najemnino za gledalce, ki je zdaj zares simbolična in z njo pokrijemo le nekatere temeljne stroške,« je sklenil naš sogovornik.

T.I.

*Vsem občanom
Mežiške doline
in prebivalcem
koroške regije
želim vesele
božične
praznike
ter srečno in
uspešno novo
leto 1992!*

*Predsednik
SO Ravne na Kor.
ADI CIGLER*

Lesna na prehodu iz starega v novo

OSNOVE ZA OPTIMIZEM?

Težave zaradi izgube jugotržišča

Slovenjgraška Lesna, največje Koroško industrijsko lesno-predelovalno podjetje, je imelo zelo burno leto 1991. Izguba jugoslovanskega trga se v poslovanju seveda krepko pozna, poleg tega pa so v Lesni izvedli še kadrovske menjave in namesto glavnega direktorja Petra Petroviča postavili dva vršilca dolžnosti: Bogomirja Rusa in Ernesta Miheljaka. Ne bomo se ukvarjali z govoricami in anonimnimi pismi, ki prihajajo tudi na naš naslov okrog teh sprememb v vodstvu, saj bo svoje pokazal tudi čas. Za delavce Lesne – teh je okoli 1400 – in njihove družinske člane pa je najbolj pomembno to, ali se jim pod tem ali onim dirigentom obeta preživetje.

Novo vodstvo je novinarjem nedavno predstavilo svoje videne vodenja tega podjetja in iz njihove predstavitve je vel zmeri optimizem, pri čemer pa je temeljno vprašanje, ali ni ta optimizem nerealen ali celo lažen. Poročevalci so v dnevnem tisku prenašali besede vodilnih mož Lesne, ki so se nato celo sami čudili, kako lepo so govorili. Par dni za novinarsko konferenco je bila **stavka v Iverki**, kjer je direktor takoj zanikal, da gre za stavko, vrela pa je tudi v **Tovarni stavbnega pohištva v Radljah**, kjer se bojijo Frančka Gašperja, ki namerava vložiti denar tudi v to podjetje.

Lesna po svoje lepo odraža splošni položaj slovenskega gospodarstva. Tisti del podjetja, ki so bili vezani na izvoz, lahko tudi danes računajo na preživetje, in tu odstopata **tovarna pohištva v Pamečah**, korak za njo pa je **prevajjska tovarna pohištva**, ki je letos praznovala 20 let izdelave sumo vratnih kril. Na drugi strani pa je vrsta družb, ki so se držali krila stare Jugoslavije, in z njenim razpadom so se tudi ta podjetja znašla v veliki krizi.

Pameški lesarji bodo v tem letu na tujem ustvarili okoli devet milijonov mark prometa, prihodnje leto pa bodo ob 30 odstotnem povišanju izvoza dosegli med trinajst in štirinajstimi milijoni mark. Letos so na tujem prodali okoli 140 tisoč vratnih podbojev, že sedaj pa imajo za nemško tržišče za okoli 180 tisoč kosov naroči. Pravo nasprotje je **tovarna ivernih plošč v Otiškem vrhu**, ki na tujem iztrži na leto pol milijona mark, na tržišču razpadajoče Jugoslavije pa je doslej prodajala skorajda polovico proizvodnje.

Vzeto v celoti pa je bila Les-

na na razpadajočem jugoslovanskem trgu s svojo maloprodajo udeležena z okoli 40 odstotki, kar čez noč seveda ni mogoče nadomestiti z izvozom. Poleg tega so vrli Srbi zasegli poslovna sredstva in skladišča v vrednosti kakšnih 70 milijonov tolarjev, in od tega so se nemara v Lesni že poslovili. Niso pa se povsem poslovili od jugoslovanskega trga in v te namene so preko svoje mešane firme Interles v Nürnbergu ustanovili podjetji v Beogradu in Zagrebu, prvo se imenuje Interles Beograd, drugo pa Lesnapromet Zagreb.

Sicer pa so kljub vsemu letos v Lesni poživili izvoz na zahodna tržišča in po nekaterih predvidevanjih bodo letos na tujem iztržili za okoli 28 milijonov mark. Odločilno bo prihodnje leto, ko naj bi mesečno izvažali za 4 do 4,5 milijonov, letni izvoz pa naj bi že dosegel 40 milijonov mark. Ali so to samo želje ali tudi realnost, bo prikazalo leto 1992.

Poseben primer pa je v Lesni tovarna ivernih plošč iz Otiškega vrha, ki se je po izgubi jugoslo-

vanskega tržišča znašla v velikih težavah, njihova linija za izdelavo pohištvenih elementov pa nikakor ne daje pravih in željenih rezultatov. Letošnje poslovno leto bodo končali z izgubo v predvideni višini devet milijonov tolarjev, pri čemer je treba dodati, da imajo na jugu zamrznjenih 26 milijonov tolarjev. Prav na področju ivernih plošč bo zaradi izgube jugotrga velika konkurenca, saj so slovenske zmogljivosti krepko predimezionirane, in štiri tovarne letno izdelajo več kot 380 tisoč kubikov, od tega Iverka 110 kubikov na leto.

Vodstvo Lesne napoveduje tudi nekatera vlaganja tujih partnerjev. V tovarni stavbnega pohištva v Radljah se bojijo Gašperja, ki naj bi za žago v Vuhredu vložil svoj delež še v TSP. Za tovarno pohištva Pameče se menda zanimajo trije partnerji, dogovori potekajo tudi med nemškimi partnerjem in Prevaljčani, tujega partnerja pa nič kaj prepričljivo napovedujejo tudi v Iverki.

—MP

Žage Lesne prehajajo v zasebne roke

V lepi dolini, tako namreč domačini imenujejo dolino Bistriškega jarka, ta čas še vedno brnijo stroji, delajo gradbeniki in se nič manj ne jezijo ljudje.

V začetku decembra so hoteli investitorji preizkusiti sirene iz alarmnega sistema, pa jim tega minister za okolje ni dovolil. Tako so nam v preključu obvestila o preizkusu povedali iz uprave Elektrogospodarstva v Mariboru. Se že premika, vsaj enkrat se nekdo konkretno boji za živce in ušesa ljudi pod jezom!?

V tem času pa naprave pridno beležijo potrese, celo do 4 stopnje MSK. Sicer pa se ves ta naš planet vedno trese.

Gradbinci končujejo prage in urejanje brežin. Vse z željo, da bo območje čimmanj spremenili, pa ga vendarle spreminjajo. Upajmo, da bo prihodnost pokazala, da na lepše.

GOLICA

GOLICA

GOLICA

Nekaj pa bodo ljudje vendarle dobili. Kot obliž na hudo rano jim obljublajo urejeno cesto v jarek, da bi vendarle vsaj v tem smislu bilo tu življenje bolj vabljivo, prijetnejše. Resno se pripravljajo tudi na manjši pretok Bistrice. Na Spodnji Muti bodo uredili kanalizacijo in nekako vse tisto, kar naj nadomesti in opravi delo, ki ga je pač doslej stoletja opravljala voda po svoji naravni poti.

Kakorkoli že: prišlo je tudi (pa če še tako grenko) spoznanje, da je jez tu, da se je vsaj z zamudo treba pričeti pogovarjati o denarju, o nadomestilih in pravični odškodnini. Pogovarjati se je treba o rentah. Saj menda v vsem pravno urejenem svetu velja, da če človeku kaj vzamejo, za tisto tudi nekaj dajo!

Zakaj bi bilo za ljudi v Bistriškem jarku in po vsej njegovi dolini drugače?

K. Valtl

KROJ: Težka pot do zaupanja

Dobrih šest mesecev je, odkar so se v tekstilnem podjetju Kroj v Vuzenici sprijeli z dotedanjo »lopovsko« vodilno skupino, s troedinim direktorjem – pravnikom Miranom Ačkom, ki je za svoje zasebne interese okradel Kroj in bi le-ta doživel stečaj, če se jim delavke ne bi postavile po robu. Zasepljene in zavedene z lažnimi podatki so upale na boljši jutri, denarja pa ni bilo niti za plače, kaj šele za kaj drugega, pa čeprav so pogosto delale več kot je za eno izmeno potrebno.

Danes je v Kroju drugače, znova je med sodelavci nekaj upanja, v zraku ni nobenega strahu več, lahko govorijo, kar mislijo. Ne samo, da je težka pot do medsebojnega zaupanja, še težja pot je do ponovnega zaupanja Krojevim dobaviteljem in stalnim strankam. Edini, ki je zaupanje delavk še premogel, pa je dosedanji v.d. direktorja g. **BLAŽ VINŠEK**, ki zaenkrat še sam vodi to podjetje, njegovo organizacijo in komercialne posle, in kot nam je povedal, so mu v edino pomoč njegove dosedanje izkušnje v tem podjetju. Tudi na nove sodelavce misli, zato bo kmalu razpis za tehničnega direktorja in tudi delo bo lažje steklo.

O (žal) grdi dediščini preteklosti v Kroju s težavo govorijo, nihče se je ne spominja rad, samo veselji so, da je vseh mor konec. Žal pa je ta dediščina, pravi Blaž Vinšek, za njih težka pokora, finančne posledice bodo dolgo odpravljali. Odpisali so stare terjatve, ki so težke kar šest in pol milijonov, obremenjujejo jih obrestne mere kreditov, kijih je prejšnja vodilna garnitura veliko najela. Primorani so bili plačati tudi prejšnje dolgove Krojevim dobaviteljem, stare tudi po dve leti in pol, le tako so si znova lahko zagotovili dobavo repromaterialov. Po zaslugi Blaža Vinška so uspeli dobiti nazaj slovenski trg, ki ga je Ačko s

sodelavci kar odpisal, ponovno zaupanje pa so si pridobili s številnimi podjetji, kot so denimo Tkanina Celje, Kokra Kranj, Vema Maribor, Mer-

kator Ljubljana, ABC Pomurka itd...

Poslovanje z jugom, ki gaje zase – predvsem na račun Kroja – stara vodstvena sku-

Slovesnost na Muti

ZAHVALA IN ODLIKOVANJA

Že dobre četrt stoletja štejejo prijateljski, strokovni in drugi medsebojni stiki med gasilci iz območja občine Radlje s sosednjimi društvi v Avstriji. Bila je že množica skupnih, skrbno pripravljenih vaj, strokovnih posvetov, pa tudi in predvsem tistih navadnih, toplih medsebojnih človeških obiskov med društvi z obeh strani državne meje.

V zahvalo za vse to, posebej za vse oblike sosedske pomoči, ki smo jo posebej občutili ob zadnji vojni, so na Muti sosedom podelili visoka gasilska odlikovanja.

Odlikovanje za posebne gasilske zasluge je prejel Josef Hörzer, namestnik poveljnika okrajne gasilske zveze okraja Deutschlandsberg. Plamenico prve stopnje pa so dobili: Franz Seyfried, poveljnik PGD iz St. Oswald, dr. Helmut Huss, okrajni gasilski zdravnik in Oto Paulitsc, namestnik poveljnika PGD Eibiswald.

Gasilsko odlikovanje prve stopnje sta prejela ing. Karel Schober, župan občine Pitschgau in Herbert Naderer, župan občine Eibiswald.

Slovesnost, ki je bila na Muti, pa je bila tudi priložnost, da so načrtovali delo za prihodnost.

Na Muti so proslavili tudi 40-letnico izjemno plodovitega in razgibanega dela IGD. Čeprav so bili gasilci v tej stari »fabriki« že davno, so bili čas in okoliščine takšne, da so se povsem uradno registrirali šele leta 1951.

V okviru občinske zveze so opravili pregled vseh gasilskih domov, opreme in drugega. Poveljnik OGZ Vinko Erjavc pravi, da so z delom društev in njihovo urejenostjo lahko zadovoljni!

-kv

pina še kako dobro izkoristila v svoje namene, je danes povsem prekinjeno, slabi spomini so na Hrvaško, na večji del Srbije in na manjši del Makedonije.

Blaž Vinšek je izdelal sanacijski program, ki so ga ocenili kot ustreznega in obljublja popravek proizvodnje, ki jo od 54 % nameravajo povečati na 67 %, tako da bo vsaka delavka res zaslužila svojo plačo po delu. Cilj je tudi dosega 60 % fizične proizvodnje za izvoz, v Nemčijo, kamor je tudi doslej Kroj uspešno izvažal frotir program, že sedaj pa so dogovorjeni za prvo polletje prihodnjega leta. Tudi brez načrtov niso, še zlasti pa jim bo uspel nov proizvodni program izdelave perila, če bodo dobili nekaj republiških sredstev. Tudi občina Radlje jim pomaga, tako da sta obe strani zadovoljni. Tudi v prihodnjem letu bodo nadaljevali s standardnimi programi: izvozni frotir program, športni program (otroški in za odrasle) in lahka ženska konfekcija.

IRENA STERMČNIK predsednica sindikata podjetja Kroj Vuzenica, pa nam je povedala, da so se odnosi po pol leta krepko spremenili, delavci so dobili ponovno zaupanje v sindikat, predvsem pa jim nihče več ne grozi z odpusti. So tik pred podpisom kolektivne pogodbe, dodelati morajo še panožno, in če bo dela toliko kot doslej, se jim ni treba bati ne za plače, ne za še boljše odnose. V.d. direktorju Vinšku vsi zelo zaupajo in mu stojijo ob strani. Veseli so, da ni več bojazni stečaja, kajti ob polletju niso imeli upanja. Na vprašanje, kaj je bilo najtežje, so si vsi edini, da je najtežje zgraditi zaupanje in odpraviti strah. Kupci kupujejo, dobavitelji pošiljajo material, podjetje Kroj pa trži po svojih najboljših močeh.

Pa veliko sreče želimo temu 140 članskemu kolektivu!

Irena Fasvald

Gotovo ste že občutili: za elektriko 100 % več

ČETRTINO ZA DRŽAVO

Kako je sestavljen cenovni elektrošok?

Ko so občani novembra prejeli račune za elektriko, je marsikoga stisnilo pri srcu. Če je bil račun za prejšnja dva meseca (plačujemo namreč za dva meseca skupaj) 1600 tolarjev, je bil za zadnja dva 3300 tolarjev, torej več kot dvakrat višji. Resda je delno na to vplivala tudi večja poraba, toda to je le manjši del višjega računa. Kaj pa ostalo?

Odgovor smo poiskali pri **Branku Tovšaku**, vodji oddelka za prevzem in oddajo električne energije pri Elektro Slovenj Gradec.

»Od začetka meseca oktobra dalje veljajo večje, zimске tarife postavke za električno energijo, ki so za 50 odstotkov višje od letnih. Ker je skoraj hkrati z zimskimi tarifami uveljavljeno tudi 34 odstotno povišanje cen električne

energije, odjemalci v tem času pri enaki porabi prejmejo v povprečju za 100 odstotkov večje akontacijske zneske (račune za elektriko) za porabljeno električno energijo.«

Tako torej: zimska tarifa in podražitev, in elektrika je več ko dvakrat dražja. Od marca letos velja tudi 20 % republiški prometni davek in 3 % temeljni prometni davek. Skupaj torej 23 odstotkov, kar pomeni, da

skoraj četrtino cene, ki jo plačamo za elektriko, predstavlja davek državi. Tudi zato je elektrika tako draga.

Pa še en vzrok je: slovensko Elektrogospodarstvo je monopolist. Vsa podjetja, ki se ukvarjajo s proizvodnjo in distribucijo električne energije, so združena v en sistem in kakršna cena je določena, takšno mora porabnik plačati. Ali pa mu bodo, kot piše na vsakem računu, odklopili elektriko. Gro-

žnja, da te srh! Ostal boš brez razsvetljave - v temi, pralni stroj ne bo več pral, vsa hrana v zamrzovalniku in hladilniku se bo odvajala in pokvarila, zvečer ne boš gledal televizije... Brr, vrnil se boš na stopnjo kamenodobnega človeka. Vsaka raje zbere tisti denar in plača. Disciplinirano, vsaka dva meseca. Pa četudi plačuje ceno, ki je med najvišjimi v Evropi, četudi v tej ceni niso samo stroški za proizvodnjo in distribucijo elektrike, temveč tudi renta monopolista, zastarela tehnologija, nedelo marsikoga, ki je zaposlen v elektrogospodarstvu... Ampak na vse to odjemalci pravzaprav ne morejo vplivati, to je stvar sistema in njegove morebitne spremembe v prihodnje.

Slavko Sušec

Posamezna gospodinjstva lahko tudi sama varčujejo z elektriko, s tem da uporabljajo cenejši nočni tok, ki velja v terminih: od 13. do 16. ure in zvečer od 22. do 7. ure zjutraj. Za konec tedna pa

od sobote od 22. ure do ponedeljka do 7. ure zjutraj. Seveda pa je vprašanje zase, ali števec res preklaplja nočno tarifo ob teh uradnih urah ali pa - kar se pogosto dogaja, preklaplja ob svojih urah.

Marija Podjavoršek iz Doliča se spominja:

OB BOŽIČU JE BILO VESELO

V tistih starih lepih časih, ko po hišah še ni bilo radia in televizije, so ljudje na podeželju pripravljali razne domače zabave, ob katerih so se zabavali in veselili zlasti v zimskem času, ko je bilo za take priložnosti dovolj časa.

cerkyena praznovanja. Za nas katoličane sta bila gotovo največja praznika Božič in Velika noč,« pravi Marija Podjavoršek. »Ob adventnem času je bilo za nas nekaj posebnega, ko smo se pripravljali na praznovanje Božiča. Spominjam se, kako smo se kot

– Kako pa ste se pripravili na sveti večer?

»Sveti večer pa je gotovo bil za nas vse nekaj posebnega. Iz gozda smo prinesli jelko in mah. Jelko smo lepo okrasili, v kotu kmečke sobe smo napravili lepe jaslice, ob njih pa prepevali božične pesmi, zlasti tisto najlepšo SVETA NOČ, BLAŽENANOC. Pravo veselje pa je bilo, ko smo odšli v farno cerkev k polnočni maši (k polnočnicam). Ko smo se vrnili domov, je bilo konec tudi posta.

– Navad na kmetih okoli Božiča je bilo včasih veliko. Se morda spominjate katere od teh?

»Ena od takih »šeg«, ki so jo včasih imeli skoraj na vsaki kmetiji, je bila, da je gospodinja v

krušni peči spekla »stijenk«. To je neke vrste kruh, ki ga na božični dan jedo ljudje, pa tudi živali ga dajo. Ta navada je na marsikateri kmetiji ohranjena še danes. Mnogo drugih navad je šlo več ali manj v pozabo. Veliko manj se ljudje postijo ob velikih postih, kot je božična in kralova bila, pa na veliki petek, ko je najstrožji post. No, jaz se teh postov držim pač tako, kot so me naučili starši. Nobene škode za zdravje ni, če se vsak petek v tednu odpovem mastni hrani. Če bi tako delali vsi, bi se gotovo izognili marsikateri bolezni,« pravi Marija Podjavoršek.

F. Jurač

Marija Podjavoršek iz Doliča pri Mislinji se še danes spominja tistih lepih časov iz svojih otroških let, kako je bilo »lušno«, ko so ob večerih prepevali fantje in kako so prirejali domače zabave. »Ja, lepo je bilo nekoč, ko smo se pripravljali na razna

otroci veselili božičnih praznikov, ker smo vedeli, da bodo naše mame spekle dobro domačo potico, z darovi pa nas bo obdaril tudi sam Božiček. Na dan pred Božičem je bil strogi post in na ta dan nismo uživali mastnih jedi.«

Občanom Slovenj Gradca
in vsem prebivalcem
koroške regije želim
vesele božične praznike
in srečo v letu 1992.

Predsednik SO
Slovenj Gradec
IVAN URŠIČ

RAZMIŠLJUJOČA MOŽA

Takole sta se kratkočasila Milan Kučan in Feri Horvat, ko je v skorajda polurnem uvodu na pogovoru z gospodarstveniki koroške regije vse težave razlagal Marko Rutar, predsednik območne gospodarske zbornice. Še prej je Kučan moral dobro šolsko uro poslušati župana slovenjgraške občine in če je zvečer vzela besedo še Stefka, potem je bila Koroška mera na dan 12. december 1991 gotovo polna.

Naš fotograf Franček Jurač pa je oba gosta ujel v globokem razmišljanju. Ateist Kučan je sklenil roke in si nemara zaželel skorajšnje priznanje. Tudi Gospod bi lahko rekel dobro besedo za mali slovenski narod. Horvatom pogled na desno pa je oster in v mislih pri Treh srcih in avstrijski firmi Kajo. Slovenjgraški gostitelji pa so na mizo namenoma postavili Fructalov sok, saj bi Radenska Ferija (poleg nadležnih novinarjev) nenehno spominjala na ta nerodni špetir.

Kdo je imel srečo:
Ciglerjeva ali Kolar?

Slovenjgraški galerist in založnik NIKO R. KOLAR je napovedal, da bo njegova prva natisnjena knjiga, pesmi MILENE CIGLER »Regratov cvet«, razprodana do konca tega leta.

Ob pregledu te optimistične napovedi smo ugotovili, da knjig ni več možno kupiti, skratka – ni jih več! Uganka nam je, ali je imel založnik posebno srečo pri izbiri pesnice, ali pa je pesnica Ciglerjeva imela srečo pri izbiri založnika(?).

Dušan K. + Janez J.

Vrhovni vodja Koroškega kmečkega lobija, znani in vsestranski podjetnik ter podžupan občine Dravograd, Dušan Kudrnovsky, se je ustavil ob svetliškem siju Janeza Janše in ga potihno povprašal, ali potrebuje kaj oblog ali rezanega lesa. Janši pa je tudi povedal, da je vrnil ves vojni plen.

ČRNJANSKI
TELEFONIST

Peter Lenče, alias Škrubijev Peter, je znan črnjanski play-boy, gozdni veleposrednik, ne-duhovitež, predvsem pa tako se je odločil, da bo za imenik, ki ima bistveno novost, da Črnjanom pripisujug tudi do- v Perotovem imeniku še doda- tek Zigi, Edi Drotelnik je v tem imeniku tudi Školčki, Mian Go- lobinek je Bini ali Skalca, Mar- jan Jug – Napš, Marjan Luž- nik – Luka, Karel Markovič – Daco, Ferdo Molnar – Nanta, Drago Krašovec – Pišči, žerjav- skemu petrolu je Škrubi pripisal še ime Pumpa, Ivanu Potočniku še Klocar, Jožetu Prevalniku kot Dodi, Franc Puš- nik kot Anc, Vilma Pušnik pa kot Foto, Drago Vačan je tudi Serif, Izidor Strmčnik je tudi Dori, Roland Sušelj je bolj znan kot Puba, Anton Slemensšek kot Koradi itd., itd.

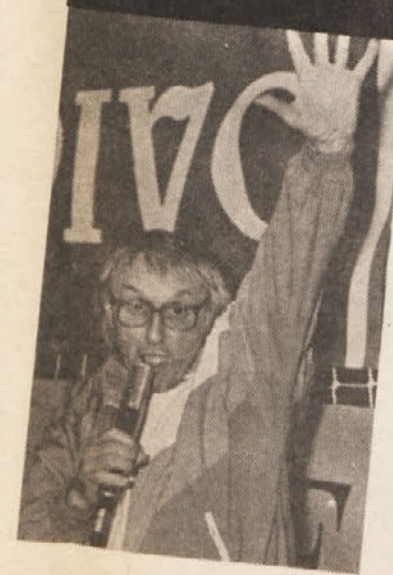
Na svoji zemlji

Slovenjgraška Lesna je nedavno ustanovila dve firmi v tujini (to je v nekdanji Jugoslaviji), in zagrebško firmo je prevzel znani

Djuro Haramija. Ta je poleg ekonomsko-komercialnih sposobnosti imel še prednost zaradi znanja tujega jezika (to je hrvaško-srbskega).

TOF

Tudi v Slovenj Gradcu je Tof bil jezichen in je pokal friese, kakršne zna pač samo on. Le kdo se ne bi spakoval za lepe novce in bril norce iz drugih?

Lepa dekleta...

Ministra Janez Janša in Igor Bavčar vodita najbolj državotvorna ministrstva, poleg tega pa sta tudi še za kakšen hec in odigrata mimogrede kakšen nogomet. Dekleta to spoštujejo in so rada v družbi ministrov.

LEPI PRIFLIK

Zlatko Halilovič, med koroškimi policisti najbolj znan inšpektor, playboy in lomilec ženskih src, med prijatelji znan tudi pod imenom Lepi, Bongiorno in Murphy, je stisnil zobe in zelo prijazno pogledal svojega vrhovnega in višjega šefa Igorja Bavčarja. Ker se danes vse privatizira, upravičeno domnevamo, da je Halilovič Bavčarja poprosil za kakšen kilometer zelene meje, ki bi jo vzel v najem in odšel na svoje.

Središče ali smetišče

Ko je Ivan Bizjak, predsednik zbornice občin Republike Slovenije in po strankarskem srcu zagrozen krščanski demokrat, spoznal koroške regionalne spore, je za središče bodoče Koroške regije predlagal Dravograd. So- dobno zaradi za regijsko središče bi lahko postavili v propadlem trgovsko-poslovnem centru, poleg tega pa se slovenjgraščani in ravenčani med sabo ne bi več mogli kregati.

Ce Dravograd ne bi postal

Rupel
in
Srbi

Dimitrij Rupel, v Mladini poimenovan tudi Dimsy, veliki prijatelj Lojzeka P., jih je na nedavni javni tribuni v Slovenj Gradcu spet dobro naložil. Ekskluzivno in samo v Prepihu pa ob-

javljamo Ruplovo tezo o Srbih. »Srbi so narod, ki vedno mislijo, da lahko postanejo bogatejši, če nekemu nekaj vzamejo. To je v principu seveda barbarski način in srbski inteligenci te miselnosti ni uspelo spremeniti.«

Pa še to: Rupel je v Slovenj Gradcu vlek el dim iz cigaret in ne iz fajfe.

Razstava Ziljske ljudske noše

PAŠA ZA OČI

V prvi polovici decembra je bila v Likovnem salonu na Ravnah odprta razstava Noša in oblačilna kultura pri Zilji. Pripravili sta jo etnologinja dr. Marija Makarovič in akademska slikarka Jana Dolenc, finančno pa jo je omogočila Krščanska kulturna zveza iz Celovca.

Razstava je za ljubitelje zgodovine in kulture slovenskega naroda prava poslastica v dokumentarnem in likovnem smislu. Z besedo in podobo na panojih prikazuje način oblačenja Slovencev v Ziljski dolini od konca 18. stoletja do danes, ko se ljudske posebnosti v oblačilni kulturi vse bolj izgubljajo, čeprav je za Ziljo, kot le še za redke slovenske pokrajine značilno, da ljudska noša še živi, saj jo ob večjih praznikih še oblečejo. Žal pa ob vse večjem ponemčenju doline izgublja narodno identiteto – v preteklosti je bila to noša izključno slovensko govorečih Ziljank in Ziljanov, danes ni več tako. Zaradi zamiranja slovenstva v najzahodnejšem delu Koroške je zato prizadevanje Krščanske kulturne zveze iz Celovca, da omogoči in spodbuja raziskave ljudskega izročila ter materialne in duhovne kulture Slovencev v tem predelu, še toliko bolj dragoceno in hkrati napotilo nam v Sloveniji, ki se propadanja etničnih značilnosti slovenskih pokrajin še ne zavedamo, da podobne raziskave moralno in materialno podpremo. Kajti prihodnost vsakega naroda raste iz preteklosti. Če jo zavržemo, se bomo Slovenci kaj kmalu utopili v oceanu velikih evropskih narodov.

Razstava prikazuje ljudsko nošo od Potoč do Brnce na Zilji. V

nekaterih vaseh tod oblečejo dekleta praznjo nošo za »prvi rej«, fantje pa za »štehvnanje«. Ta noša se je izoblikovala v 19. stoletju. Kot je ob otvoritvi razstave povedala dr. Marija Makarovič, pa so raziskovali in prikazali tudi delovno in otroško nošo v Ziljski dolini.

Ljudska noša pri Zilji se je začela oblikovati v renesansi. Iz tega obdobja so se ohranili značilni ovratniki, ki so se v času baroka poenostavili do današnje oblike. Kakor kažejo še ohranjeni primerki, so Ziljani svojčas kopirali modo, vendar so jo znali prikrojiti lastnemu okusu in načinu oblačenja. Najrazkošnejša je bila ziljska noša v času, ko je cvetelo vozarstvo, to je konec 18. in v začetku 19. stoletja. Tedaj je nastal tudi bogato vezen pas z vzorcem pavjega peresa, danes vreden tudi 10.000 šilingov. Celotna obleka je veljala pol konja.

Ko je vozarstvo zamrlo, je v kornjerejsko razviti Ziljski dolini nastopila oblačilna revščina. Bogata noša je bila ponos in simbol slovenstva v teh krajih vse do današnjih dni, ko je denarja za obleke znova dovolj, vendar se je narodnostna identiteta pokrajine že skoraj povsem izgubila.

Razstava je zasnovana tako, da nas najprej pouči o oblačilnem blagu in dejavnostih. Nato je prikazana moška in ženska praznja noša od konca 18. stoletja naprej. Predstavlja tudi delovno in otroško obleko ter nakit in pričesko. Pouči nas o obleki, kakršno so nosili ob življenjskih mejnikih, in o obleki, ki je lahko pomenila plačilo, dar ali dediščino.

Posebna značilnost ziljske ženske noše je kratko krilo, ki je ba-

je povzročalo preglavice cesarici Mariji Tereziji, da jo je večkrat prepovedala, vendar, seveda, brez uspeha.

Ob otvoritvi razstave so obiskovalce pozdravili upravnik Likovnega salona Franc Boštjan, tajnik Krščanske kulturne zveze Nužej Tolmajer in njegov sodelavec Franci Tomažič ter avtorica razstave in knjige, ki je nastala vzporedno z razstavo, dr. Marija Makarovič. Avtorica ilustracij je slikarka Jana Dolenc, ki je na številnih akvarelih in risbah upodobila vrsto modelov ziljskih ljudskih oblačil. Likovni del dopolnjujejo tudi številne fotografije.

Razstavo je odprl Nužej Tolmajer, tajnik Krščanske kulturne zveze.

Etnografska razstava, ki je res vredna ogleda, je na Ravne pripotovala iz Maribora, kjer je gostovala na tamkajšnjih Koroških kulturnih dnevih, videli pa jo bodo še v Celovcu, kjer bodo ob njej predstavili še nemško verzijo knjige, ki jo je bilo v slovenščini že mogoče kupiti ob razstavi na Ravnah.

Mojca Potočnik

STENSKI KOLEDAR IN KNJIGA: ZNAMENJA NA KOROŠKEM PODOBE KAPELIC KRIŽEV IN ZNAMENJ V DOLINI OB MEŽI

Avtor: Igor GLASENČNIK
Dvanajstletni koledar dobite za 150 SLT.
Knjiga obsega 150 strani formata 22x29,5 cm, preko 300 fotografij kapelic, križev in znamenj (zajeta so vsa znamenja v Mežiški dolini).
Trda vezava z ščitnim ovitkom.

V prednaročilu do 15. januarja vam knjigo zagotavljamo za 750 SLT.

SPOZNAJTE BOGASTVO IN DEDIŠČINO KOROŠKE DEŽELE!

Naročila: Informacijski biro, Ravne na Kor., Čečovje 5
Telefon: (0602) 22-999

*Občanom Dravograda in vsem
prebivalcem koroške regije
želim vesele božične praznike
in srečo v letu 1992.*

*Predsednik
SO Dravograd
Vinko Podržan*

Razstava grafik Stojana Brezočnika

NOVA IDEJNOST

Slikar Stojan Brezočnik se ukvarja predvsem z dvema grafičnima tehnikama – linolezom in suho iglo, motivno pa ga zanima zlasti figura.

Ne glede na motiv (rože ali ljudje) je avtorjev pristop zelo subjektiven, ponekod celo intimen, v vsakem primeru pa čustven ali celo osebno prizadet.

Avtor tehnično ne eksperimentira, posluhuje se zgolj klasičnih načinov. Prostor (obliko) gradi črta v takih ali drugačnih smereh, ki kljub močni redukciji vendarle dajejo dober vtis prostora. Dodatni elementi, ki bi se jih lahko poslužil v konstrukciji tretje dimenzije, so zavestno izpuščeni, tako da vsaka oblika (zlasti rože) govori zase s svojo izpovedno liričnostjo, pač odvisno od gledalčeve senzibilnosti. Tudi sam motiv se reducira in v glavnem postaja zgolj prepletenost cvetnih listov ali stebel in listov, ustvarja pa prostorski vtis. Izšiščeno ozadje je tako dodaten element, ki potencira bistvo – motiv. Prisotna je izrazita kaligrafija (rokopis), ki avtorja dodatno določa in ga potrjuje tako v spretosti kot v sami izvedbi. Stalno je prisoten svetlo-temen kontrast, večinoma uporabljen v smislu doseganja forme, včasih pa tudi idejnosti. Poznavalci se ob teh rožah spomnijo Leonardovih risb s srebrnim svinčnikom, ki pa imajo zgolj dokumentarno funkcijo, posebej še v botaničnem smislu. Rastlinska motivika je kljub siceršnji simboliki omejena v izraznosti kljub energiji, ki seva iz avtorjevih fitos (rastlin).

Suha igla – Tehnika globalnega tiska pri kateri cinkovo (tudi aluminijasto ali plastično) ploščo porisujemo z ostro jekleno iglo. Primeri so zlasti za portret ali intimitnejše teme (akt...).

Zanimive so grafike s predimenzionalnimi obrazy, praviloma odtisnjene z dvema ploščama, ki hkrati tudi delita sicer enoten motiv. V glavnem avtor tako doseže novo idejnost, ki pri gledalcih običajno poraja vprašanje, zakaj je to naredil.

V vsakem primeru pa prav ta postopek prispeva k pazljivjšemu opazovanju in tudi razmišljanju.

Pretirana velikost obrazov deluje groteskno ali celo preteče. Velike oči buljijo in nas prebadajo.

Ali imamo čisto vest?

Struktura je stalno prisotna, ne glede na motiv (rože so izjema), vendar je le včasih v službi kompozicije.

Deloma se struktura (tudi raster)

pojavlja kot idejni faktor. Potrjuje figure ali jih ločuje, tudi v tem, na ženske in moške.

Poglobljena nadgradnja te motivike je figuralika v ožjem smislu, kjer ob posameznih oblikah dodatno govori tudi mimika, pozicija figur, svetloba, kontrast, ki ima v teh delih predvsem simboličen pomen, manj pa oblikoven. Ze obrati figur govore o stanjih, odnosih med osebami. Ženske figure so mehke, lahko jih primerjamo s pesmimi (zasanjane in skrivnostne), v vsakem primeru pa so osebno manj ranljive kot moške, ali pa dajejo možnost različnih interpretacij. Moške figure so trde in temne. Včasih so nekatere linije zarezane v obliko, neodvisno od nje in jo tako dodatno potencirajo. Prav to pa kaže na nedorečenost moškega tako v fizičnem, psihičnem ali tudi seksualnem smislu. Čista ženska forma to nedoločnost v bistvu potencira in določa, in če se spomnimo stvarjenja ženske po svetem pismu, ko je bog vzel moško rebro in ustvaril žensko, mar tega ni naredil zato, ker se je nenadoma zavedel moške nepopolnosti in ga dopolnil z Žensko?

Benjamin KUMPREJ,
akademski slikar

Stojan Brezočnik:
PAR
Suha igla 1990

Pevsko srečanje Od Pliberka do Traberka

SREBRNI PEVSKI JUBILEJ

Pevsko srečanje Od Pliberka do Traberka, ki ga vsako leto pripravijo v Meziški dolini in kjer sodelujejo tudi pevski zbori iz zamejstva, je na Koroškem le redkokomu neznan. A malokdo ve, da bo ta prireditev prihodnje leto praznovala srebrni jubilej – svojo 25. letnico. To pa je treba dostojno proslaviti. Sočasno bo to še priložnost za počastitev 100. letnice rojstva glasbenega pedagoga, izdajatelja glasbenih del in šolskih pesmaric ter zbiralca in harmonizatorja narodnih pesmi Luke Kramolca.

»Vse bomo zares dostojno proslavili, zato se pripravljamo že zdaj, saj čas zelo hitro mi-

ne,« pojasnjuje **Mirko Angeli**, vodja strokovne službe Zveze kulturnih organizacij Ravne na Koroškem. »Osrednja slovesnost bo seveda tradicionalni sklepni koncert Od Pliberka do Traberka na Ravnah. Pred tem pa bodo – kot običajno – zbori pripravili svoje koncerte po krajih doma in v zamejstvu. Tokrat bodo koncerti vseh sodelujočih zborov v Dravogradu (Traberku), Kotljah, na Prevaljah, v Sentanelu, v Meziči in Črni na Koroškem ter v Pliberku in Celovcu. Predvidevamo, da bo na njih sodelovalo kar okoli 1200 pevcev.«

S pevskega vidika pa to najbrž ne bo vse?

»Seveda ne! Pri nekaterih

slovenskih skladateljih smo že naročili tri nove skladbe za zbor, ki jih bomo slišali na sklepnem koncertu. Izdali pa bomo (še) almanah ob 25. letnici našega pevskega srečanja.«

Kako pa boste počastili spomin na delo Luke Kramolca?

»Organizirali bomo strokovno srečanje glasbenih pedagogov Slovenije in zamejske Koroške z naslovom Življenje in delo Luke Kramolca. Uredili bomo spominsko sobo v knjižnici njegovega rojstnega Sentanela. Končno pa bomo predstavili še potujočo foto-dokumentacijsko razstavo.«

T.I.

DRUŽBENA NOROST KOT PATOLOGIJA NORMALNEGA

(SKICE)

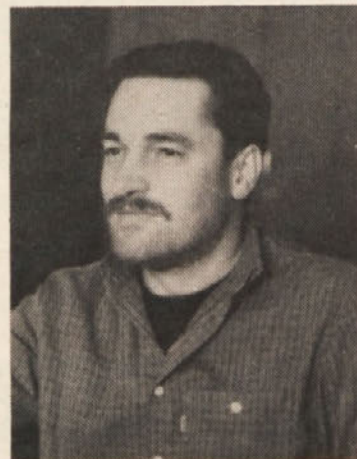
I. Seveda poznate tisti ljudski rek »o pljuvanju v lastno skledo«. Zdi se rni, da sem odkril koroško varianto tega reka. Bilo je pred dnevi, ko sem se sprehajal in mimogrede opazil nekega moškega. Zasanjan je hodil okrog svojega, očitno dokaj novega svetlo-rdečega avtomobila in vsake toliko časa pljunil v dlan, s katero je potem narahlo odstranil madeže s karoserije.

II. Kadar ste utrujeni in zadirčni, s polno glavo nerazčiščenih misli, ko vas je močno prizadelo ali pa že kar po krokodilje zehate – priznajte, da je krivec znan: televizija. Ta očarljivi medij, ki ga sociologi imenujejo pejorativno tudi »žvečilni gumi za oči«, nas namreč prav prefinjeno terorizira. Dogaja se, da se zaradi TV zakonci ločujejo, otroci pozabljajo na igre v prirodi, navijači doživljajo infarkte, ipd. Skorajda pravilo je že, da malo prilagojeno po Spinozi, človek v primerjavi s TV ni substanca (bistvo), temveč akcidenca (postranska stvar). Če je televizija res »široko odprto okno v svet«, bi bilo včasih prav, da to okno trdo zapahne in se odpravimo skozi priprta vrata na potep – v stvarnost.

III. Znano je razmišljanje pomembnega misleca Ericha Fromma o t. im. družbeni norosti. To norost označuje kot »patologijo normalnega«. V nekaterih družbah (ali samo okoljih) se prikazuje za normalno nekaj, kar to dejansko ni. Določeni vzorci obnašanja so zaželjeni in celo zaukazani, čeprav so v bistvu patološki (hudo nezdravi). Tega smo veliko doživeli (in še doživljamo) v stiku z različnimi institucijami: v vojski, v šoli, v cerkvi in drugje. V takih okoljih je večkrat, če se znajdemo v po-

ložaju žrtev, najboljši obrambni mehanizem hliniti brezbriznost ali pa zadevo jemati s polno mero sarkazma.

Spominjam se dogodka z ene izmed šol, na kateri so eksperimentirali tudi s pomočjo nürnberškega lijaka. Ena izmed profesorice je nenehno pošiljala dija-ke k psihiatru, češ kakšni butci so. Dokler ni naletela na sarkastično mino. Ko je nekoč spet zarohnela nad nekom: »Pojdite, no, že k psihiatru!«, ji je »primer-ek za na Pohorje« mirno odvrnil: »Pa saj sem bil ravno včeraj pri njem!« Nakar je profesori-ca triumfalno vprašala: »In kaj vam je dejal?« Odgovor pa je bil

Piše:
FRANC JURICAN

za njo uničujoč: »Rekel mi je, da sem povsem normalen in da naj pride k njemu tisti, ki me k psihiatru pošilja!« Ukori, ki je sledil temu lucidnemu odgovoru, bo za zmeraj ostal le v posmeh.

IV. Govoriti ali pisati o mladini, je nehvaležno opravilo. Ko se spominjamo lastne mladosti, smo večinoma vznemirjeni in razvneti; lepi trenutki in polnost doživetij, kakor Vezuvj bruha jo na svetlo. Kajti potovanje v kraje, kjer si se nekoč prijetno imel, je zdravilo za bolno ali z dolgo-

časeno dušo. Ko pa so stvar obravnave današnji mladci, smo že skeptični in zadržani in vsiljivemu moraliziranju ni konca. Saj mladi enostavno nočejo biti, kakršni smo mi. »Zakaj, hudiča, nas ne ubogajo in sledijo na naši skupni poti do vrha?« se sprašujemo. »Ko pa imamo vendar kompas in vemo, kam gremo, medtem ko so se oni odpravili na pot – brez cilja in upanja?« Ej, tako je pač – od nekdanj. V Platonovi Apologiji pravi Sokrat o mladini: »In čim mlajši so, tem strožji bodo do vas in tem hujšo nejevoljo vam bodo povzročali.« Sodbo o tem krasnem sporočilu prepuščam vam. A vse, kar ste ali boste storili v dobro mladih ljudi, odobravam in potrjujem.

V. S tovarišem J.K. sva se bolje spoznala pred leti v neki dokaj zanikrni krčmi. Malce sva se zapila in še več pogovarjala: on – bivši partizan in dokaj uspešen politik, in jaz – nadebudni študent. Priznati moram, da sem bil takrat presenečen ob njegovih, sicer pijanskih dvomih, ki so se nanašali na oblast, katere pomemben člen je bil sam. Robantil je zaradi nekaterih povojnih ukrepov, se zmrdoval nad sintagmo »bratstvo in enotnost«, dvomil o samoupravljanju in opozarjal na korupcijo in neumnost oblasti. Bil pa je tudi prvi, ki sem ga slišal priznati: »Tud' jaz sem ga na veliko sral, saj sem verjel!« Zakaj sploh ta reminiscenca?

Se zdaj me preganja tisti stav-ek: »saj sem verjel!« Torej, ljudje ponavadi delamo največje napake prav zato, ker smo preveč prepričani v nekaj, kar se kasneje morda pokaže kot zmotno. Biti povsem prepričan, je na nek način najbolj nevarno. Zasepljenost je zmeraj pretirano verovanje in npr. eno luč, v svetlobo, ki nas lahko zaslepi in onemogoči, da bi videli in uvideli vsaj relativno celoto-resnico. Za prave, tiste res velike ljudi, pa je značilno, da tudi kolektivne zmote in zasepljenosti, ko sprejedaajo, priznajo kot svojo

lastno individualno krivdo! Kajti lahko je nekaj opravičevati, precej težje zmoto odkrito priznati, in seveda najtežje – krivdo popraviti!

VI. V teh malodane grozljivih časih, ko standard nenehno pada, so tudi vrednote in čast ljudi na preizkušnji. In mnogi te preizkušnje ne vzdržijo. Korupcija se je viharno razmahnila. Zelo indikativna se zdi ob tem šolska porno-štorija, ki mi jo je zaupal mlad učitelj – upam, da si jo je izmislil! –. Neka brhka mamica je prišla povprašat v šolo, kako kaj napreduje njen sin. Učitelj ji je razložil, da je zelo slab in da bo verjetno »pogrnil«. Nakar mu je mamica direktno namignila, če bi se dalo s kakšno podkupnino kaj postoriti v njegov prid. Učitelj je »iz štosa« sprejel njen izziv in ji dejal: »No, lahko se zmeniva – 200 DEM ali pa tukaj so – ključki od mojega stanovanja –!« In njen odgovor: »Kar daj mi ključke, veš, danes je zelo težko priti do deviz!« Zelo neokusna zgodba, kajne?!

VII. Pravzaprav, če pomislim, nas pesem spremlja skozi celotno življenje. In pesnice, ki jih najraje in največkrat prepevamo, v bistvu kažejo na to, kam in kako teče naše življenje. Vsak človek gre torej skozi nekakšne pevske etape (tudi tisti brez posluha). V mojem primeru so si obdobja sledila približno takole: Začel sem razumljivo z družinskimi songom – »Mamica je kakor sonček, srček njen je zlat...«; kasneje je prišlo na vrsto malce ljudske nostalgije – »Po koroškem in kranjskem že ajda zori...«. V osnovni šoli pa je bila indoktrinacija predvsem politično obarvana – »Sredi pušk in bajonetov...«. Zatem, v času adolescence pa me je obsedel rock-ovski nihilizem – »I can't get no satisfaction...«. Se nadaljuje...

SPET BODO V PRVI LIGI

Tudi na Koroškem je precej častilcev 1500 let stare **čaturange**, indijske igre, ki ji danes s krajšo in mnogo bolj znano besedo pravimo – šah. V zadnjih letih se lahko z največ uspehi pohvalijo šahisti Slovenjgraškega kluba. Ponovno so opozorili nase pred dnevi, ko so zmagali v prvenstvu druge slovenske šahovske lige – vzhod. Njihov uspeh gotovo ni na-

la kvalitetnih šahistov pa manjšim klubom nikoli ni lahko zbrati. Kar se tega tiče, pa je bilo vodstvo slovenjgraškega kluba vedno iznajdljivo: znali so pogledati preko ozkih občinskih plotov. Tako jim je **ravenski Fužinar odstopil kvaliteta igralca Danila Peruša in Ivanko Čreslovnik**. Dobre stike so imeli tudi z Mariborom in Ljubljano oziroma z igralci, ki so nekoč

ključje, saj so bili v zadnjih petih letih že dvakrat zmagovalci tega tekmovanja, dvakrat pa so iz višjega tekmovalnega razreda tudi izpadli. V prvi republiški ligi se jim je uspelo obdržati v sezoni 1989. Takrat je bil vzorno organiziran prvoligaški turnir v domači Galeriji likovnih umetnosti, šahovski klub Slovenj Gradec pa je zasedel 6. mesto.

To je bil lep uspeh, kajti v slovenskem šahu je vrh trdno v rokah velikih centrov, ki imajo mnogo boljše pogoje za delo ter veliko širše zaledje igralcev. Na prvoligaških turnirjih namreč ekipo sestavlja 10 igralcev, tolikšnega števi-

že igrali za slovenjgraški klub.

Letošnjega tekmovanja v drugi slovenski ligi po besedah kapetana **Romana Štumbergerja** niso začeli z visokimi cilji. Ekipo so namreč zapustili trije mlajši igralci, člani prve postave. Glavno breme je tako padlo na starejše, prekaljene borce. Po prvih kolih ligaškega tekmovanja še niso bili prav na vrhu, vendar je z rezultati prišla potrebna samozavest. Po šestih kolih, kolikor je trajalo tekmovanje, so z 9 match in 22 realnimi točkami ušli glavnim nasledovalcem, klubu iz Poljčan, in med 15 ekipami prvi pretrgali ciljno vrstico.

Tudi dedek Mraz

December je poln praznikov in pričakovanj – za otroke in za odrasle: Miklavž, Božiček in najmlajši med tistimi, ki nosijo presenečenja in darila – dedek Mraz. Prehod iz starrega v novo leto ni le praznik odraslih, pustimo torej otrokom tudi dedka Mraza.

Tako so razmišljali člani območnega odbora socialistične stranke v Slovenj Gradcu. Zato so se odločili podariti otrokom ob novoletnem praznovanju lutkovno predstavo. V organizaciji Kulturnega doma in ob sodelovanju Zveze kulturnih organizacij Slovenj Gradec si bodo lahko najmlajši iz Slovenj Gradca in okolice v četrtek, 26. decembra ogledali lutkovno igrico **MAVRICA**, v izvedbi lutkovnega gledališča Jože Pengov iz Ljubljane. Predstavi bosta ob 14. in 16. uri.

Otroci, dedek Mraz torej ni pozabil na vas!

OBČANOM OBČINE RADLJE OB DRAVI IN PREBIVALCEM KOROŠKE ŽELIM VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE IN SREČNO NOVO LETO.

**Predsednik SO Radlje ob Dravi
Herman Tomažič**

ŠE ENA AVTO - ŠOLA

V Slovenj Gradcu so pri Zdrženju šoferjev in avtomehanic tretjega decembra letos odprli avto šolo. Vodja šole **Jože Lampret** nam je o šoli povedal: »Kandidati, ki se bodo vpisali za opravljanje šoferskih izpitov v našo šolo, bodo lahko opravili izpite iz vseh kategorij: A, B, C,

Jože Lampret

E in D. Kot novost naj povem, da poučujemo na sodobnih Renaultovih vozilih R5 Campus. Tečaj je brezplačen, organiziramo zdravniške preglede in predavanja iz prve pomoči. Sedež šole je v Gasilskem domu v Slovenj Gradcu, v zgornjih prostorih, delovni čas pa je vsak dan od 8 do 16 ure, razen sobote in nedelje. S prvim tečajem bomo pričeli 18. decembra in bo v učilnici Gasilskega doma.

Naša šola je pri ceni za opravljeni izpit najnižja v koroški regiji. Povem naj še, da so inštruktorji, ki poučujejo, izkušeni in vsi stremijo za tem, da sleherni kandidat z zadovoljstvom opravi šoferski izpit.«

Marko Vrečič

F. Jurač

Kje si Koroška in kdo so Korošci

Članek g. Berložnika, objavljen 13.11. v Novi dobi, vsekakor zastavlja nekatera vprašanja, saj so mnogi podatki precej enostranski, drugi pa interpretirani brez argumentov. Na zgodovinska vprašanja naj opozorijo zgodovinarji! Nekateri druge trditve pa kaže zavrniti, saj je na voljo dovolj gradiva v različnih dokumentih, recimo: Analizi migracijskih tokov med delovnim prebivalstvom v letu 1991, pa mapi Slovenija in še kje.

Ko sem zbiral podatke za monografijo o Slovenj Gradcu, sem presenečen ugotovil, da je dnevna migracija v našem prostoru zelo velika in da zagadatelj trditev, da so »vse poti nekoč vodile na Koroško, na Ravne, še danes več poti vodi na Ravne kot z Raven drugam« – vsaj v drugem delu – niti praktično niti metaforično ne vzdrži objektivnosti. Sicer ni natančno razvidno, kaj pisec želi povedati. Kdaj je (bilo) nekoč? Ko gre za podatke, koliko delavcev iz sosesčine hodi delat – recimo – na Ravne, je danes to le del dnevnega gibanja ljudi. Po nekaterih – sicer nepopolnih – analizah jih je 1.773, vendar je tudi obratna smer močna, saj iz občine Ravne hodi na delo v sosednje občine 844 ljudi. Podatki se sicer hitro spreminjajo: analitiki pravijo, da se število počasi zmanjšuje. Tudi med drugimi občinami oz. kraji je dnevna migracija močna: recimo, zunaj naše občine je zaposlenih 1.910, v občino pa jih prihaja 1.067 na delo. Nekoliko natančnejši podatek: na Ravne se vozi dnevno 518, z Raven v Slovenj Gradec pa 334 delavcev. Preveč daleč nas bi odvedlo, če bi poskusili predstaviti njihovo izobrazbeno strukturo. Tako se na območju velenjske enote Republiškega zavoda za zaposlovanje dnevno seli 8.605 delavcev. Odstotek le-teh glede na skupno število zaposlenih: občina Dravograd – 42,6 %, Mozirje – 11,1 %, Radlje – 4,6 %, Ravne – 16,6 %, Slovenj Gradec – 16,9 % in občina Velenje – 20,7 %. V šole v Velenju, Slovenj Gradcu, na Ravnah in na Muti se vozijo učenci in dijaki iz vseh sosednjih občin. Da o dnevnih uradnih, poluradnih, poslovnih,

priredivnih, prijateljskih in zasebnih poteh ne govorimo! Lahko bi torej rekli: Vse poti vsakodnevno vodijo na vse strani! Zakaj torej poudarjati, da je promet domala (bil) enosmeren?

Nadalje sklepam, da g. Berložnik ne pozna najnovejše karte slovenskih narečij, sicer se ne bi tako vehementno skliceval na zdavnaj že odpravljeno deželno mejo, katere mejni kamni (in še prenekateri) pomenijo samo še bolj ali manj lepo (če?) ohranjeno spominsko znamenje, kajti danes se ljudje identificirajo največ po krajih bivanja, pa tudi po občinah. Omenjena karta je delo najvidnejših slovenskih dialektologov! Severovzhodna meja mežiškega narečja (koroška narečja: ziljsko, rožansko, obirsko, podjunsko, mežiško in remšniško) teče po vrhovih Pohorja celo tja do Rogle, jugovzhodna oz. južna pa od tam do Doliča in naprej do Graške gore ter dalje proti Smrekovcu in Olševi. Toda bolj kot jezikovne meje je pomembno sodelovanje med občinami, predvsem gospodarstvom, družbenimi dejavnostmi in ljudmi v prostoru: vse to je mimo starih in narečnih mej v tem stoletju razvilo življenjsko zaokroženo enoto z občutkom medsebojne pripadnosti in življenjske soodvisnosti – koroško regijo. Lepše: (po)krajino!

Kar zadeva oblikovanje upravno-političnih enot, kaže reči, da le-to izhaja iz nekaterih objektivnih izhodišč in kriterijev, ki opredeljujejo tako enoto. Zgodovinski podatki in spoznanja drugih potrjujejo, da so ti kriteriji zgodovinski, gospodarsko-politični, zemljepisno-prometni, (infra)strukturno-funkcijski, kulturni, združevalni in povezovalni v življenjskih potrebah in soodvisnostih in še nekateri: optimalna usklajenost in številčnost prvin ter vloga pa zaokrožajo njih utrip in vpliv. Podobno velja za jedro – sedež take upravno-politične enote: kraja ali okrožja ali pokrajine! In koroška krajina najbrž ni v tem prepletu in spletu okoliščin nobena izjema, nasprotno, zelo prirodno se je razvila v organsko celoto. Nasilno rušiti ta razmerja oz. trgati razvoj, bi bil korak nazaj – ali celo več! Morda še kaj usodnejšega!

Vsekakor pa je poučna javnomnenjska raziskava, ki jo je konec meseca novembra 1991 opravil SPEM (podatki so bili objavljeni v Delu), v vseh koroških občinah (Dravograd, Radlje, Ravne in Slovenj Gradec). Od 395 anketiranih 70,6 % meni, da je koroška krajina zaokrožena enota in da mora ostati, 48,9 % vprašancev pa, da je središče krajine Slovenj Gradec (za Ravne se je odločilo 17,7 %, Dravograd 10,9 %, Radlje 4,8 %, drugi so za delitev pokrajinskih funkcij ali so proti samostojni enoti, precej pa jih je odgo-

vorilo z – ne vem). Raziskava afirmira ne samo občutja, razpoloženja in pripadnost, ampak kaže tudi na večjo ali manjšo vpetost življenjskih interesov, možnosti in potreb, ki jih ljudje želijo, morejo ali morajo uresničiti v tem prostoru, in to, kakšna je združevalna vloga posameznih središč, ter na utrip, ki ga določajo stalnice in soodvisnost le-teh sedaj in tukaj.

In tudi za jutri!

T. Turičnik

Druga plat zvona

Če zvon bije samo eno plat, misliš da gori, druga pa te umiri. Prepri si me je izposodil že dvakrat, vsakokrat brez podpisa avtorja.

Že preko 40 let se poslužujem pisane besede, da z njo javno izražam svoje misli, spomine in tudi kritike, nikoli pa si nisem drznil objaviti kaj nepodpisane. To je storil moj kritik. Ker pa ima zadeva politično težo, mu vseeno odgovarjam.

V predzadnji številki je bila objavljena skopa vest, da sem s slavlja na Ludranskem vrhu poletel s helikopterjem na ogled živine. Ker se iz tega da sklepati nesmiselno zapravljanje družbenega denarja, sem dolžan povedati to:

Ministru Kacinu sem res rekel v šali, da mi omogoči ogled živine na paši. To mi je res omogočil, vendar ne s posebnim, temveč s priložnostnim poletom. Še isti dan sta namreč predsednik slovenske vlade in minister za kulturo odpotovala v Avstrijo. Na mejni prehod Vič je njiju ponese helikopter, takrat se je meni izpolnila hudomušna želja.

V zadnji številki je bila kritika na moj račun hujša. Razprava o sprejetju celega paketa lastninskih zakonov že nekaj časa razburja javnost in dviga temperaturo tudi v republiški skupščini. Že same besede, kot so: lastnjenje, privatizacija in denacionalizacija, dvigajo neprimerno več prahu, razburjenja in vsemogočih govoric kot v povojnih letih sama akcija nacionalizacije! To si upam trditi zato, ker sem to doživel. Nacionalizacija (lepa

in nedolžna beseda za krajo zasebne lastnine), je potekala mirno, brez večjih zapetljajev, da ne rečem spontano! Za to je poskrbelo kar 28 zveznih in republiških zakonov, ki jih je bivši režim izdajal zato, da je legaliziral odzemanje zasebne lastnine, predvsem tiste s trajno vrednostjo, kot so nepremičnine. Takrat si nihče ni upal niti pisniti, kaj šele ugovarjati, nihče si ni upal na ulico ali organizirati protestnega zborovanja! Žrtve so to prenašale vdano, v strahu, da se jim ne zgodi še kaj hujšega, javnost je molčala!

V demokraciji pa gremo v drugo skrajnost. Nekateri si celo upajo trditi, da je vračanje odzete lastnine krivično, širijo se govoriče o novih krivicah, o povečani brezposelnosti, o monopoli in drugih negativnih posledicah. Prav gotovo bo vračanje lastnine marsikje boleče in do kraja zapleteno. Temu je krivo neodgovorno barantanje s premoženjem, ki nima pravnega lastnika, težko bo popravljane krivic dedičem, saj je vprašanje, do katere stopnje je smiselno, da se jim vrača. Skratka, tu je nastal pravi gordijski voz, ki ga bo treba presekati.

Kot kmet se ne spuščam v proces lastninjenja in privatizacije podjetij, odločno pa zagovarjam vrnitev vseh kmetijskih zemljišč in gozdov, vse kar je bilo kmetom odvzeto z zaplombo, z zakonom o zemljiškem maksimumu ali kako drugače! Kmetom se, mora zemlja vrniti neglede na to, kdo jo zdaj uporablja! Kjer je bila na tej zemlji izvršena sprememba namembnosti, se mora dati nadomestna, če pa tudi to ni mogoče, pa vrniti primerno odškodnino! Ker zastopam v skupščini kmetijsko področje, ni to samo moja pravica, ampak tudi dolžnost. To sem poudaril v svoji razpravi, če me je pa kdo drugače razumel, je to druga stvar. Če je to moje stališče pravilno ali ne, o tem bodo razsodili moji volilci: kmetje.

Ker nepodpisane kritika ne poznam, ne vem, kako je on doživljal tiste revolucionarne povojne čase. Kot študent, šolar, morda je celo užival brezskrbna otroška leta?! V vsakem primeru je vedril pod varno marelo in ni bil izpostavljen vsemogočim ideološkim pritiskom, ki smo jih morali preživeti zasebni kmetje!

Če je zdaj vračanje odzete lastnine legalizacija ropca, če je moje razmišljanje oživljanje bolj-ševizma, o tem presodite sami!

Ivan Dretnik – Ajnžik

OPRAVIČILO!

V času od zadnje številke časopisa Prepih smo prejeli še nekatera pisma bralcev, ki pa so že izgubila na aktualnosti. Teh pisem in drugih prispevkov zato nismo objavili, njihovim avtorjem pa se za izpad opravičujemo.

OSKUBLJANJE AVTOV

Draginja se skozi vse pore našega življenja plazi tudi na Koroško. In ljudje si pomagajo kot vedo in znajo – vse pogosteje tudi na račun drugih. O tem pričajo bolj ali manj debeli dosjeji na UNZ Slovenj Gradec. V zadnjih tednih se namreč vse pogosteje dogaja, da mnogi lastniki jeklenih konjičkov svoje štirinožne (kolesne) sopotnike najdejo bolj ali manj oskubljeni. Karčez noč izgine temu kakšen žaromet, drugemu kolo – celo rezervno, da o

manjših rečeh, kot so antene, brisalci in podobno sploh ne govorimo. Je že prav, da si ljudje znajo pomagati, vendar – ko bo kdo izmed vas tatinov in iznajdljivežev kakšno noč spet nameraval iti na svoje nočno oskrbovanje, se naj spomni zapovedi: »Ne kradi!« Od tu namreč ni več daleč tudi do tega, da si boste zaželeli »bližnjega ženo« in tedaj – bo z vami konec za vse večne čase. Za vsako bolezen se najde žavba!

Pri Koroških priljubljen običaj ravsanja se vse bolj prenaša tudi na mladež. Tako sta minule dni dva osnovnošolca iz Dravograda *pretepla svoja sovrstnika*. Anton Martin Slomšek je nekoč zapisal, da je za lumparije najboljša mast šiba. Mi bi pridjali, da bi bilo zdaj bolje ukiniti televizijo in z njo vse »Rambote, Indijana Jonese« in podobne narodne heroje, ki postajajo vse bolj vzorniki mladim.

Najbrž od veselja nad »čudežno ozdravitvijo« je Štefan K. pred družbenim domom na Pre-

valjah Z BERGLO *hudo premlatil dva rojaka*. Med hladno orožje lahko torej po novem štejejo tudi bergle.

Bogdan Novak je nekoč s fračo v Pavlihi sklatil avion tedaj še Jugoslovanske ljudske armade. Ročno je odletel (kot urednik). Kaj se bo zgodilo z neznanecem, ki je na Koroški ulici v Slovenj Gradcu s *fračo in klinčki vznemirjal občane* in 10-letni deklici zlomil zob, še ne vemo. Morebiti ga bodo kot slovensko pomoč poklicali na kakšno hrvaško fronto. Kaj se ve!

PAZITE - POLEDICA!

Voznica osebnega avtomobila »LADA« Betka Miličević iz Slovenj Gradca je vozila iz Slovenj Gradca proti Mislinji. V Mislinjski Dobravi je zaradi neprilagojene hitrosti na spolzkem cestišču zapeljala v nasprotno smer in tako z vozilom trčila v avtobus. Pri nesreči se je voznica lahko telesno poškodovala, na obeh vozilih pa je za 200.000 SLT škode.

-fj

KRONIKA

Slovenija postaja Švica. Če smo pred meseci še poročali o množičnih *ilegalnih prehodih naše meje* v Avstrijo, se zdaj že dogaja obratno. Tako je Našit B. iz Makedonije pred nekaj dnevi ilegalno odšel v Avstrijo, a tam vzdržal vsega 10 dni. Ilegalno se je spet vrnil nazaj in bil prijat. Zdaj je že doma.

Damir P. s Hrvaške bi skorajda sprožil mednarodni incident. Pri vračanju iz Avstrije so namreč slovenski policaji v njegovem vozilu odkrili *ročno bombo jugoslovanske izdelave in nekaj nabojev*. Izkazalo se je, da je Damir pripadnik zbora narodne

garde in da je bil na obisku pri ženi na Ravnah. Ko je skočil v Avstrijo, je »pozabil na oborožitev v avtomobilu«. Dobro, da ga niso prijeli na avstrijski strani, kjer mu tudi izgovor, da prevažava »paradajz in paradajzarce« ne bi kdo ve kaj koristil.

Kot grof je nekaj časa živel Matjaž Z. iz Velenja, ki je v slovenjgraškem hotelu Pohorje nekaj časa »koristil gostinske usluge in pisal naročilnice.« Računa potem ni poravnal. Zaradi končnega obračuna zdaj ugotavljajo, če se »na rjuhah pozna, da sta ležala dva«.

T.I.

ČRNA

POLDRVARJI, ROPARJI, BERGLE

Med prej omenjene oskrbovalce spada tudi Franjo L. z Brdinj, ki je pred dnevi *iz delovnega stroja ukradel 20 litrov plinskega olja*. Ker ga niso dobili, je po nekaj dnevih dejanje ponovil. A je pozabil, da se nikoli ne smeš vrniti na kraj zločina. Drugič je bil namreč »zaloten po občanu Iztoku K.« (navedba iz policijske depeše). Zdaj bo po plinsko olje spet moral na bencinsko črpalko. A paziti mora, da pri tem ne bo »zaloten po bencinskem kelnjerju!«

Nekoliko zmeden in brez pravega prirodoznanja je v družbeni gozd odšel še neznan *poldrvar* (če imamo polkmete, imamo vendar lahko tudi poldrvarje) in si – namesto z božičnim dreveščkom – postregel kar z dvema boroma. Na kraju dejanja je opravil razrez in dobra dva kubika lesa kratko in malo odpeljal. Zdaj mu je doma prijetno toplo. Ko ga bodo dobili, mu bo vroče!

Iz Osnovne šole Koroških jeklarjev na Javorniku na Ravnah na Koroškem je neznanec odnesel *pol steklenice 95 odstotne žveplene kisline*. Uprava šole ga zdaj obvešča, da nikakor ne gre za kakšno skrito rezervo iz šolske reprezentance, marveč za

hudo pekočo reč, ki je bila namenjena poskusom pri pouku. Kot reprezentanco bijo bilo moč uporabiti zgolj za šolskega ministra v času stavke, predpisati pa jo je treba razredčeno.

Marjan H. iz Slovenj Gradca je hudičevo iznajdljiv. Na postajo milice v tem mestu je namreč prišel *prijaviti roparski napad*. Policaji so zadevo nekoliko podrobneje raziskali. Ugotovili so, da je Marjan – nekoliko v rožcah – v neki gostilni naročil hrano in pijačo, plačal pa šele pod ostrim pritiskom gostilničarja. To »ceho« je potem prijavil kot roparski napad. Navadni občani bi mu kar verjeli: cene v naših lokalih niso več daleč od »roparskega napada«.

Anton P. iz Radelj ob Dravi so policaji odvzeli *velikkuhinski nož*. Sprenevedanje, da je »skočil preko ceste samo po kos kruha«, mu ni veliko pomagalo. Ovdarili so ga zaradi grožnje s hladnim orožjem.

Več tatvin je utemeljeno osumljena Zinka N. iz Vuhreda. V penzionu Erika, kjer dela, naj bi med drugim odtužila *uhane, nekaj kaset* in – ne boste verjeli: *dvoje ženskih spodnjih hlač*. Pri tem mrazu bi ji vsaj slednje lahko dopustili.

ZA BOŽIČNE IN NOVOLETNE PRAZNIKE NUDIMO V SVOJIH PRODAJALNAH VELIKO IZBIRO VSEH VRST MESA IN MESNIH IZDELKOV PO UGODNIH CENAH.

POSEBEJ PRIPOROČAMO NAŠE TRAJNE MESNE IZDELKE:

- GOZDARSKA KLOBASA
- KOROŠKA GOVEJA SALAMA,
- PLANINSKA SALAMA,
- BUDJOLA,
- SUHA MESNA PANCETA,

KI JIH LAHKO PONUDITE KOT PRAZNIČNI NAREZEK ZA VAŠE GOSTE.

ZAHVALJUJEMO SE VAM ZA ZAUPANJE V LETU 1991, ŽELIMO VAM VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE TER OBILO USPEHOV IN ZADOVOLJSTVA V LETU 1992, HKRATI PA SE PRIPOROČAMO ZA NAKUP!

ko-si

DEJAVNOST

Razvijamo in izdelujemo vložne materiale za oblazinjeno pohištvo in vzmetnice na osnovi naravnih rastlinskih in živalskih vlaken. Prednost naših proizvodov je v tem, da so izdelani iz pretežno naravnih materialov, kar omogoča našim kupcem proizvodnjo visokokvalitetnih BIO programov. Proizvajamo tudi BIO izolacijske materiale, ki zagotavljajo zdravo bivalno okolje.

TUS – KOSI
podjetje za proizvodnjo netkanih tkanin
Stari trg 6a
62380 Slovenj Gradec
telefon: (0602) 42-659, n.c. 43-731
telex: 33450 YU KORAF
telefax: (0602) 43-795

- *REPORTAŽNA FOTOGRAFIJA*
- *PORTRETNA FOTOGRAFIJA*
- *AMATERSKA FOTOGRAFIJA*

Mariborska 26,
Radlje ob Dravi
Tel.: (0602) 73-050

VELJA SI ZAPOMNITI – spomine lahko ohranimo tudi na fotografiji!
Pokličite ali pišite nam!
PRIDEMO TUDI K VAM!

NAUE NTU

**SLOVENJ GRADEC 62380
JUGOSLAVIJA
Stari trg 307
telefon: (0602) 43-147, 42-611
telex: 33398
telefax: (0602) 42-609
NTU SG**

**GOSTILNA
MURKO**

HINKO MURKO, SLOVENI GRADEC, TEL.: 0602/41-103

GOSTILNA
Z DOLGOLETNO
TRADICIJO

NOVA OPREMA

VELIKA AKCIJSKA NOVOLETNA PRODAJA

Do 12. januarja 1992
v prodajalni Nove
opreme popusti
za gotovinska plačila:

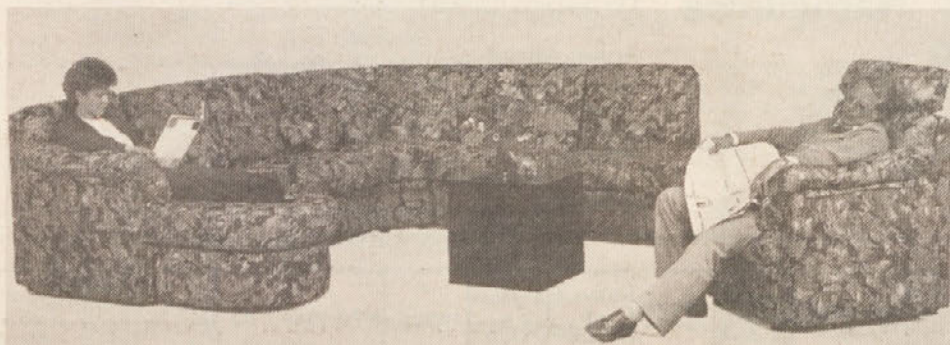
30 % pri nakupu sedežnih garnitur **SATURN** in **BARBARA**

25 % pri nakupu sedežnih garnitur **ANA**, **KOPA**, **LARA**, **PARTNER**, **LUCIJA**, **ANDREJA**

20 % pri nakupu sedežnih garnitur **IRIS**, **trosed TULIPAN**, **vzmetnic** in **ležišč**

15 % pri nakupu sedežnih garnitur v usnju

Vsak dan od 9. do 16. ure, ob sobotah od 8. do 13. ure.

MEZA

PROIZVODNO IN TRGOVSKO PODJETJE PREVALJE
Trgovina z gradbenim materialom – Na Fari Prevalje – PRI CERKVI
Tel.: (0602) 33-001, 33-002

VESEL BOŽIČ TER ZDRAVJA IN USPEHOV V LETU 1992 VOŠČI

PROIZVODNO IN TRGOVSKO PODJETJE
»MEŽA« d.o.o. Prevalje

GRADITELJI! Ste prepričani, da ste potrebne materiale za vaš dom res kupovali najceneje? Ste kdaj poklicali tudi na št.

33-001

Ni si težko zapomniti – pokličite št. 33-001 in se prepričajte o ponudbi in cenah.

ODLOČITEV POTEM NE BO TEŽKA!

PRIPOROČA SE KOLEKTIV »MEŽA«

OLUS prevent d.o.o.

62380 SLOVENJ GRADEC, KIDRIČEVA 6

PROIZVODNI PROGRAM

- zaščitna konfekcija
- zaščitne rokavice
- sedežne prevleke za prvo vgradnjo za avtomobile
- sedežne prevleke za drugo vgradnjo za avtomobile, letala, ladje in ostala vozila

Naši izdelki zadovoljujejo tudi kupce na zahodnoevropskem trgu, kjer predstavljajo pomemben tržni delež.

Izdelki so zaščiteni z mednarodno registrirano blagovno znamko.

Vse Preventove izdelke in še veliko več lahko dobite v **prodajalni JEZEK** na Glavnem trgu v Slovenj Gradcu.

TELEFON: 0602/41-421
TELEFAX: 0602/41-051
TELEX: 33246 YU PREVENT

prevent

ZAGOTOVLJENO ZADOVOLJSTVO

NAGRADNA KRIŽANKA

Med reševalci križanke bomo izžrebali tri knjižne nagrade, še trije reševalci pa bodo prejeli stenski koledar.

**REŠENO KRIŽANKO
POSLJITE NA NASLOV:
Uredništvo Prepiha
Ravne na Kor.
Čečovje 5**

dežurstva

DEŽURNI ZDRAVNIKI

Ravne na Koroškem (tel. 21-211): za oba dežurna okoliša (Ravne – Prevalje in Mežica – Črna) je dežurstvo urejeno ponoči, ob koncu tedna pa od sobote, od 13. ure, do ponedeljka, do 6. ure.

Slovenj Gradec (tel. 41-031, int. 417): dežurstvo je urejeno vsak dan ponoči, ob koncu tedna pa od sobote, od 14.30, do ponedeljka, do 7. ure.

Dravograd (tel.: 83-351): dežurstvo je urejeno ves teden ponoči, ob koncu tedna pa od sobote od 13. ure, do ponedeljka do 7. ure.

Radlje ob Dravi (tel.: 71-121): dežurstvo je urejeno vsak dan ponoči, ob koncu tedna pa od sobote od 14. ure, do ponedeljka do 7. ure.

VETERINARSKÉ POSTAJE

Telefonske številke veterinarskih postaj (informacije o dežurnih veterinarjih so stalne):
Dravograd: **85-079**, Radlje ob Dravi: **71-167**, Slovenj Gradec: **41-187**, Prevalje: **31-340**.

LEKARNE

Ravne na Koroškem (tel. 22-292): ob delavnikih je lekarna dežurna od 20. do 22. ure, ob nedeljah in praznikih pa od 9. do 12. in od 18. do 20. ure.

Slovenj Gradec (tel. 41-112): ob delavnikih je lekarna dežurna od 19.30 do 21.30, ob nedeljah in praznikih pa od 8.30 do 11. in od 16. ure do 21.30.

Radlje ob Dravi (tel. 71-115): ob delavnikih je lekarna dežurna od 20. do 22. ure, ob nedeljah in praznikih pa od 9. do 12. in od 18. do 22. ure.

Naročilnica

Do preklica naročam časopis PREPIH

Naročilnico pošljite na naslov: Uredništvo Prepiha, 62390 Ravne na Koroškem, Čečovje 5. Naročnino bomo obračunavali dvomesečno vnaprej.

Ime in priimek _____

Kraj in poštna št. _____

Naslov _____

Podpis _____

STANE ZAČAK	ODNOVA POPRAVILO	OTOŽNA ŠALNA PESEŃ	TARZANOVA OPICA	ODDELNA ZEHŃJA	ZRAST KRISTAL JAJCASTE OBLIKE	NERUDA PABL O	UREĐITNI USTROJ DRUŠTVO	LAHNI SAPICI	KRATICA ZA OPOBNO	NASTAVA ZA PTICE	ODNEV	4000 KG	ZAVOJ	VIJAKO CAJNKO	PRITOK DONAVE BLUZU LINZA	OKRAŠ. ZA METER	
NASE NOVO-LGTNO VOŠCULO	S	R	E	Č	N	O	N	O	V	O	L	E	T	O	V	A	M
	Ž	E	L	I	J	O	P	R	E	P	I	H	O	V	C	I	FRANČI AVČIN
ENOVALENTNA ALKILNA SKUPINA PEBPBT	M	E	T	A	A	GOŠALA TONE KATA	G	T	IME PEVKIJE KOVAČIČ	M	O	N	I	SUŠNIK FRANC PRHO VITOLJ	S	F	
PRODAJALC. NOGAVIC	N	O	G	A	V	I	Č	A	R	PRVA CRKA ANDREJ HOVAK	A	Ž. IME PRAVOŠ. SVETN. PODOBA	A	T	I	A	
OSREDNI ZAJNEK	D	N	I	A	T	E	N	Č	A	N	I	GLAVNI ŠTEVNIK	E	N	TOP. NIČAR	NACIN JZRA ZANJA	
AVTOR KRIŽANK F. NOVAK	T	J	J	ODREME- NJEN, OTOVOR- JEN	ANTON POLENEC	ZADAVA NA PROŠ. SOD. KUS. POLITIK	P	I	R	N	I	K	KAKOV. GORIVO ST. DEL MARIBOR	K	O	K	S
	RAZČLENITEV, ZAZKROJ		A	N	A	L	I	Z	A	KRAJ NA PRINOR. NESTO OB OSLU	C	O	L	EL. MER. BNOTA NAČIN POTOVAN.	V	A	T
BORIS STREL	B	Š	AF. ZIVAL ŽRUCIŠ: CE NAD KOTLJAMI	D	P	I	C	A	PRED. IT NESTA VRAUJI GLAS	A	N	E	A	N	I		
NEPISKI ARHITEKT ADOLF	L	O	O	S	REKASK. OTOČAC OROJJA PIJACA	Q	A	C	K	A	PRED. ANATOIJE DONACE M. IME	A	N	A	T	O	L
GORA NAD SOLČAVO	O	L	Š	E	V	A	I	R	E	E	PRED. ZVIŠAN GLAS C	T	R	O	N	O	CET
SLOV. PISATELJ PUSTOTA	K	A	V	Č	Č	OVEN KAZALNI ZAJNEK	J	A	R	E	C	ZVIŠACA UKANA CEVC ERILJAN	T	R	V	K	
FIGURA PRI ČETVORCI	E	T	E	GLASB. ZNAJEN. KALIJ	N	O	T	A	VRYNE LOPICE	A	T	A	C	E	S	I	SIVEC IVAN
KRAJ V PREK = BURJU	O	A	N	K	O	V	A	POKLIC V ZDRAVSTVU IN KOZHETIKI	M	A	S	E	R	TONE STOJKO	T	S	

KOPA

RAČUNALNIŠKI INŽENIRING – HIŠA BISTRIH REŠITEV
KIDRIČEVA 14, SLOVENJ GRADEC

Nudimo vam rešitve z uporabo

INFORMACIJSKIH TEHNOLOGIJ PRIHODNOSTI:

ki vključujejo:

- aplikativno programsko opremo izdelano z orodji **4GL** in podprto z relacijsko podatkovno bazo **ORACLE**
- enoprocesorske in večprocesorske računalnike s **TSMP*** (*True Symmetric Multiprocessing) in **UNIX** operacijski sistem
- **DEC** kompatibilne računalnike in **VMS** operacijski sistem
- nove pristope pri povezovanju računalnikov v mreže (**CLIENT-SERVER** arhitektura)
- informacijski inženiring baziran na **CASE** tehnologiji

POSTAVITE PRAVE TEMELJE SVOJEMU INFORMACIJSKEMU SISTEMU!

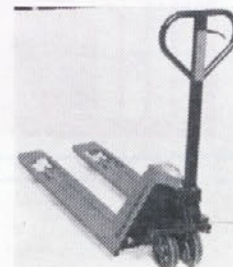
Naš naslov:
Računalniški inženiring KOPA p.o.
Kidričeva 14 Slovenj Gradec
tel.: (0602) 41-083, 42-626
fax: (0602) 43-758

Poslovna enota Ljubljana
Cankarjeva 3/I
Ljubljana
tel.: (061) 210-919
fax: (061) 210-916

Lahko vam prodamo ročni paletni voziček AM 2000. Servisiranje zagotovljeno.

Kakovostne paletne vozičke izdelujemo v kooperaciji s firmo JUNGHEINRICH. Nosilnost 2000 kg.

Prodaja in informacije:
MONTER DRAVOGRAD, Otiški vrh 177
Tel.: 0602/85-010,
telefax: 0602/85-002, telex: 33219

GALERIJA

N KOLAR d.o.o.

SLOVENJ GRADEC

ŠOLSKA 5, TEL 0602/44 044

SP MERX TURISTIČNO GOSTINSKO PODJETJE KOŠENJAK DRAVOGRAD

Restavracija Vič, trgovina in menjalnica Vič.

HOTEL KOŠENJAK DRAVOGRAD

RESTAVRACIJA »NA KLANCU« v trgu
Dravograda

RESTAVRACIJA »ESPRESSO VIČ«

GOSTILNA PATERNUS v trgu Dravograda

GOSTILNA »MEŽA«

TRGOVINA TRG

MENJALNICA IN TRGOVINA na mednarodnem
mejnem prehodu Vič

SALON GALANTERIJE ZA INTIMNO NEGO

PROSTOCARINSKI PRODAJALNI NA MMP
VIČ IN PROSTOCARINSKA PRODAJALNA NA
MP LIBELIČE

SGP KOGRAD DRAVOGRAD

**GRADBENO
PODJETJE**

d. o. o.
SLOVENJ GRADEC

070(497.12)

3000078

IN KLIMA NAPRAVE.

COBISS

TRGOVINA - PREVOZNIŠTVO
STROKOVNE STORITVE - NIZKE GRADNJE

PODGORJE 12a, 62381 PODGORJE, TEL.: 0602/43 723, 44 044

BIO HUKOLLI

CVETLIČARNA
SADJE, ZELENJAVA – SLOVENJ GRADEC

Dobrodošli v vedno prijaznem okolju.

POSLOVNA ENOTA
KOROŠKA

Slovenj Gradec
Vorančev trg 2
Tel.: (0602) 41-842, 41-843

PREDSTAVNIŠTVI:

Ravne na Kor.: 23-759
Radlje ob Dravi: 73-025

- ZA NAMI JE 90 LETNA TRADICIJA V ZAVAROVALSTVU
- TRADICIJA, KI POMENI ZAUPANJE
- KER ŽIVLJENJE POTREBUJE VARNOST

UKV 97,2 IN 88,9 MHz STEREO

**Vesele božične
praznike
in srečno
novo leto!**

TRGOVSKA DELOVNA
ORGANIZACIJA
nama
LJUBLJANA n. sol. o.

Tomšičeva 1. Telefon 224-511. Telex 31390. pp 49.

NAMA RAVNE SPOROČA KUPCEM, DA JE PRIPRAVILA
BOGATO PONUDBO DARIL ZA PREDPRAZNIČNE
NAKUPE.
V NAMO SE LAHKO ODPRAVITE TUDI OB SOBOTAH
POPOLDAN.